

Kooskõlastustabel

	Kooskõlastaja/arvamuse avaldaja	Märkus/ettepanek	Sotsiaalministeeriumi seisukoht
1.	Rahandusministeerium	<p>Rahandusministeerium kooskõlastab lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu järgmise märkusega.</p> <p>Eelnõu § 4 punktiga 3 lisatakse sotsiaalhoolekande seadusesse (SHS) perepõhise asendushoolduse tugiteenuste regulatsioon (§-d 140³-140⁸). Lisatavate sätete kohaselt võtab riik teenuse osutamise lepingutes üle tasu maksmise kohustuse ehk teenuse tellijaks on pered, aga tasu maksab riik määrusega kehtestatud hinnakirja järgi ja vastavalt teenuse osutajaga sõlmitud tasu ülevõtmise lepingule.</p> <p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta põhjenduspunktis 114 on seoses sotsiaal- ja eriteenuste hankimisega märgitud: „<i>Liikmesriikidel ja ametiasutustel on vabadus valida, kas osutada neid teenuseid (nn isikutele osutatavad teenused – teatavad sotsiaal-, tervishoiu ja haridusteenused) ise või korraldada sotsiaalteenuseid viisil, mis ei näe ette hankelepingute sõlmimist, näiteks neid teenuseid lihtsalt rahastades või andes ilma piirangute või kvootideta litsentsid või load kõigile ettevõtjatele, kes vastavad avaliku sektori hankija poolt varem kindlaks määratud tingimustele, eeldusel et selline süsteem</i></p>	<p>Arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud.</p>

	<p><i>tagab piisava avalikustamise ning vastab läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele.</i>“</p> <p><i>Direktiivi põhjenduspunkti 4 kohaselt: „Siinkohal on oluline silmas pidada, et tavaliselt ei kuulugi riigihangete eeskirjade kohaldamisalasse mõne tegevuse pelk rahastamine, eelkõige toetuste kaudu, mis on tihti seotud kohustusega hüvitada saadud summad, kui neid ei kasutata eesmärgipäraselt. Sarnaselt sellele ei tuleks käsitada hankena, vaid lihtsalt loa andmise süsteemina (nt loa andmine ravimite või raviteenuste puhul), olukordi, mille puhul kõikidel teatavaid tingimusi täitvatel ettevõtjatel on õigus täita teatavat ülesannet, ilma et oleks toimunud mingit valikumenetlust, näiteks tarbijate võimalus valida või teenuskupongide süsteemid.</i>“</p> <p>Selleks, et tegemist oleks teenuse rahastamisega viidatud direktiivi tähenduses, tuleb jälgida, et kõik, kes soovivad teenust osutada ja kes vastavad seaduses ja määruuses sätestatud (st eelnevalt määratud) tingimustele, peavad saama lepingut sõlmida ja täita, ilma, et oleks toimunud valikumenetlust hankija poolt ehk küsimus on selles, kas eelnõuga antakse piirangute või kvootideta load kõigile, kes vastavad määratud tingimustele, eeldusel et on järgitud avalikustamise ning läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.</p> <p>Eelnõuga lisatav SHS § 140⁷ näeb ette, et Sotsiaalkindlustusamet (SKA) sõlmib teenuse osutajaga tasu maksmise kohustuse ülevõtmise lepingu, milles pooled lepivad kokku mh teenuste osutamise tingimustes. Kuna pole selge, millistes tingimustes pooled veel lisaks kokku lepivad, mingeid täiendavaid tingimusi aga igal üksikul juhul kehtestada ei tohiks, ei pruugi SKA olla pelgalt rahastaja või tasutud</p>	
--	---	--

		<p>summade hüvitaja eespool viidatud põhjenduspunkti 4 tähenduses.</p> <p>Eelnevast tulenevalt ja vältimaks riski, et tehingu võib lugeda siiski teenuse tellimise lepinguks riigihangete seaduse tähenduses, teeme ettepaneku kas: 1) jätta eelnõukohasest SHS § 140⁷ lõikest 1 välja tingimus, et SKA lepib teenuse ostajaga kokku ka teenuse osutamise tingimustes; või 2) näha ette selline regulatsioon, et teenuse osutajaks oleks võimalik saada läbipaistva menetluse tulemusena ja nii, et kedagi diskrimineerita. Näiteks sätestades ministri määrusega teenuse osutajate nimekirja saamise ja avalikustamise nõuded ning lepingu tüüptingimused (mille jaoks tuleb kehtestada ka vastav volitusnorm seaduses). Kui on tagatud piisav läbipaistvus, siis on võimalik tõendada, kas on järgitud ka võrdse kohtlemise põhimõtet.</p>	
2.	Justiitsministeerium	<p>Märgime, et eelnõuga plaanitud muudatused on kaua oodatud ja loodame, et need ka praktikas rakenduvad. Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.</p> <p>1. Eelnõu § 1 p 9 – kõnealuse sättega täiendatakse LasteKS § 20 lõigetega 5–7, millega nähakse ette võimalus hinnata ümber lastega töötamise keeld ning kuidas toimub sellekohase taotluse lahendamine. Leiame, et toodud muudatuse praktiliseks rakendamiseks on vajalik lisaks LasteKS-ile täiendada ka karistusregistri seadust (KarRS).</p> <p>Tehnilise parandusena täpsustame, et lastega töötamise keeld ei ole keeld või lisakaristus karistusseadustiku mõttes.</p> <p>Karistusregistris kajastatakse vaid kohtu poolt lisakaristusena määratud keeldusid (ettevõtlus, mootorsõiduki juhtimine, riigisaladus, loomapidamine jne). Lastega töötamise piirangu ehk LasteKS-is sätestatud töötamise keelu näol on tegemist</p>	<p>Arvestatud. Täname täpsustuste ja ettepaneku eest. Lisasime eelnõusse karistusregistri seaduse § 20 lõike 2¹ muudatuse väljapakutud sõnastuses (eelnõu § 2).</p>

		<p>töötamise piiranguga, st et teatud tegevustega ei või tegeleda isik, keda on teatud §-de komplekti eest karistatud.</p> <p>Karistusregister on üksnes vahend selle piirangu kontrollimiseks. Täpsustame, et päringut ei esitata selle kohta, kas isiku puhul on kehtiv keeld või mitte. Päring esitatakse selle kohta, kas isikul on teatud paragrahvide eest karistus ning sellest omakorda järeldatakse, kas isiku suhtes kehtib vastav piirang või mitte. Vastus kuvatakse „jah/ei“ vastusena. Juhul kui registris on infot isiku karistatuse kohta teistes liikmesriikides, teavitatakse päringu tegijat vajadusest teha täiendavaid tegevusi töötamise piirangu olemasolu väljaselgitamisel. Samuti ei ole päringusse kaasatud isiku võimalikud karistused kolmandates riikides.</p> <p>Registris töödeldakse andmeid vaid karistusregistri seaduses sätestatud korras. Mistõttu selleks, et registripidajal oleks Sotsiaalkindlustusameti (SKA) ümberhindamise otsuste põhjal võimalik registrisse kantud karistatud isikuid mitte vastavasse päringusse kaasata, on vajalik isiku kohta tehtud SKA ümberhindamise otsuse andmed registrisse kanda, et neid edaspidi automaatse päringu tegemisel arvesse võtta ning isik päringust eemaldada. Sellest tulenevalt on Justiitsministeeriumi hinnangul vajalik muuta lisaks LasteKS-ile ka karistusregistri seadust.</p> <p>Pakume järgnevalt omapoolse esialgse sõnastuse KarRS § 20 lõike 2¹ muutmiseks:</p> <p>„Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 9 nimetatud juhul kuvatakse päringu vastusena, kas isiku kohta on või ei ole kehtivaid või arhiveeritud karistusandmeid. Vastuses ei kajastata sellise isiku karistusandmeid, kelle kohta on Sotsiaalkindlustusamet teinud lastekaitseaduse § 20 lõikes 7 nimetatud lapsega töötamise piirangu ümberhindamise otsuse.“</p>	
--	--	--	--

	<p>Kuna sõna „keeld“ on kasutatud ka LasteKS § 20 lõikes 4, siis palume LasteKS § 20 lg 4 muuta selliselt, et kõnealuses lõikes asendatakse sõna „keeld“ sõnaga „piirang“:</p>	<p>Arvestatud. Lisasime eelnõusse LasteKS § 20 lõike 4 muudatuse, milles asendame sõna „keeld“ sõnaga „piirang“, ning tegime mõiste parandused ka eelnõuga LasteKS-isse lisatavates § 20 lõigetes 5-7.</p>
	<p>2. Eelnõu § 1 p 10 – väga tervitav on kavandatava § 27¹ lisamine, eelkõige seletuskirjas toodud täpsustus: „Muutuste rakendamise toetamiseks luuakse spetsialistidele abistavad töövahendid (vormid ja juhendid), mille abil hinnata lapse heaolu ja otsustada, kas olukord nõuab lastekaitse teavitamist.“. See on küsimus, milles on praktikas seni palju puudujääke olnud. SKA roll praktika jõustamisel ja järelevalve läbiviimisel on siin asendamatu. Palume seletuskirjas ka välja tuua, et pärast eelnõu seadusena jõustumist toimub ka SKA enda töötajate vastav koolitamine ning tagatakse piisav hulk töötajaid ja selged rollid/ülesanded, et KOV lastekaitsetöö kvaliteeti ka praktikas toetada.</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Täname tagasiside eest. Me ei täiendanud seletuskirja Teie pakutud viisil, sest SKA-le ei ole ette nähtud lisäülesandeid seoses teatamiskohustuse muudatuste rakendamisega, mis vajaks täiendavate töötajate värbamist või rollide/ülesannete ümberkujundamist. SKA toetab muudatuste rakendumist olemasolevate ülesannete raames, panustades nimetatud spetsialiste abistavate töövahendite väljatöötamise ja koolitamise. Küll aga lisasime seletuskirja (eelnõu § 1 p 11), et SKA pakub juba praegu erineva mahuga täienduskoolitusi lastega kokku puutuvatele spetsialistidele teemal „Abivajava lapse ja noore märkamine ning abistamine“. Lisaks loob SKA e-koolituse mooduli, milles käsitletakse abivajava lapse märkamise ja abistamise teematikat, et lapsega töötavatel spetsialistidel oleks veel paremad võimalused oma teadmisi täiendada.</p>
	<p>3. Automaatsed teavitused – kõnealused teavitused abivajavast lapsest, sealhulgas näiteks puuetega lastest STAR kaudu on</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud.</p>

		<p>kauaoodatud uuendus. Sellest lähtuvalt palume aga regulatsioon täpsemalt sõnastada. Andmekaitse vaates tekib siin olukord, kus teatud diagnoosiga või puuet taotlevat last käsitletakse kohe abivajava lapsena ning see võimaldab ilma vanema teadmata hakata kohe andmeid töötlema. Seletuskirjast ega eelnõust ei nähtu, kas lapse huvide hindamiseks on esmalt vaja lapsevanema või eestkostja luba. Isegi kui loata hindamine on põhjendatud, siis peaks isikule olema ette nähtud kaitsemeetmed. Andmekoosseisude osas on üldine mõte selles, et kuigi juhtumid on erinevad ja arusaadav on teatud paindlikkuse jätmine, siis eesmärgipärasuse ja minimaalsuse printsiipi tuleb regulatsioonis selgemalt väljendada. Eelnõu põhjal ei ole üheselt selge, kas automaatteavituse saamisel peaks lastekaitse esmalt perega ühendust võtma ning alles pärast seda vajadusel alustama abivajaduse hindamist. Ka seletuskirjas on seda selgitatud vastuoluliselt. See võib olla põhjendatud valik, kuid eelnõust ei selgu, kas ja millal lapsevanemaid kaasatakse laste huvide hindamisse. Palume eelnevast tulenevalt eelnõu täpsustada ning täiendada seletuskirja vastavate selgitustega.</p>	
		<p>4. Lastekaitsetöötajate ja lastega töötavate isikute koolitamine – Justiitsministeerium peab oluliseks märkida, et lastekaitsetöötajad ja lastega töötavad isikud peavad olema väga teadlikud sellest, et lapse abivajaduse hindamisel ei ole alati vaja kõiki kavandatud § 34² lõigetes 2–4 loetletud andmeid koguda, vaid piirduda tuleb konkreetse juhtumi puhul vajalike andmetega. Seda enam, et võrgustikus osalevad ka isikud, kellel ei ole seadusest tulenevat saladuse hoidmise kohustust (seda on mööndud seletuskirja andmekaitse mõjuhinnangus, lk 49). Seega palume eelnõu seletuskirjas selgitada ka, millised koolitused on eelnimetatud isikutele ette nähtud.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõusse on lisatud LasteKS § 34² lõike 1 teine lause isikuandmete töötlemise põhimõtete kohta ning § 34³ spetsialistide konfidentsiaalsuskohustuse kohta. Täiendatud on ka seletuskirja eelnõu § 1 p 15 kohta.</p>

	<p>5. Eelnõu § 1 p 11 – kõnealuse muudatusega kehtestatakse abivajava lapse väljaselgitamise eesmärgil kohaliku omavalitsuse üksusele (KOV) õigus töödelda isikuandmeid varajast sekkumist vajava seisundiga lapse kohta, kelle kohta on vanema nõusolekul Sotsiaalkindlustusametile (SKA) esitatud puude raskusastme tuvastamise taotlus või varajast sekkumist vajava seisundiga lapse kohta, kui vastav diagnoos on kantud tervise infosüsteemi. Nendel juhtudel edastatakse proaktiivselt ja automaatselt KOV-ile andmed abivajava lapse väljaselgitamiseks. Nii puuet taotlemaid lapsi kui ka diagnoosipõhiselt varajast sekkumist vajava seisundiga lapsi käsitatakse LasteKS § 26 alusel abivajavate lastena (seletuskiri lk 8 ja 9).</p> <p>KOV-i ülesanne on välja selgitada lapse abivajadus ja pakkuda abistamiseks vajalikke meetmeid juhindudes LasteKS §-s 28 sätestatud abivajaduse hindamise ja §-s 29 sätestatud abi osutamise põhimõtetest (seletuskiri lk 9). Kui lapse andmed jõuavad automaatse edastuse tulemusel KOV-i, on KOV-i kohustus vastavalt LasteKS § 28 lõikele 1 asuda lapse abivajadust hindama. Selleks antakse KOV-ile õigus töödelda eelnõu § 1 punktiga 14 LasteKS §-i 34² kavandatud andmeid. Seletuskirja järgi on muudatuse eesmärk võimaldada KOV-idel saada kiire ülevaade enda piirkonnas elavatest lastest, kes võivad vajada KOV-i korraldatavat abi. Muudatuse tulemusena on võimalik pakkuda peredele proaktiivset tuge, ennetada probleemide süvenemist ning vähendada vanemate vajadust taotleda erinevatest asutustest korduvalt abi. Tervikliku info saamine potentsiaalsetest abivajavatest lastest võimaldab KOV-il ka paremini oma tegevusi ja eelarvet planeerida (lk 8).</p> <p>Isikuandmete töötlemine on isiku eraelu puutumatuse riive (PS § 26), mida võib teha üksnes seaduse alusel (PS §-d 3 ja 11). Sealjuures tuleb tagada, et põhiõiguse riive on vajalik ja</p>	<p>Arvestatud. PS analüüs on lisatud seletuskirja.</p>
--	---	---

		<p>proportsionaalne taotletava eesmärgi suhtes. Olukorras, kus regulatsioon riivab isikute põhiõigusi, tuleb analüüsida põhiõiguse riive proportsionaalsust. Põhiõiguste riive on põhiseaduspärane üksnes siis, kui see on põhjendatud. Selleks, et riive oleks põhjendatud, peab riive aluseks olev meede olema proportsionaalne. Proportsionaalne on meede siis, kui ta järgib legitiimset eesmärki, on kohane ehk sobiv, vajalik ja proportsionaalne kitsamas tähenduses (vt PS-pärasuse analüüsi sisu kohta ka allpool olevat märkust eelnõu § 4 p 3 kohta).</p> <p>Mõistetav ja toetust vääriv on soov tagada abivajavale lapsele võimalikult kiire, efektiivne ja sobiv tugi. Kuid ulatuslikku, sh automatiseeritud andmetöötlust alustatakse proaktiivselt juba puude raskusastme määramiseks taotluse esitamisel või teatava diagnoosi saamisel. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu veenvat põhjendust, mis õigustaks valitud meetme kasutamist. Seletuskirjast ega eelnõu aluseks olevast väljatöötamiskavatsusest ei nähtu alternatiivsete lahenduste kaalumist. Puuduvad selgitused selle kohta, miks ei ole eesmärk saavutatav isikut vähem riivava meetme abil, näiteks teavitamise kaudu või isiku nõusolekul.</p> <p>Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 2 punkti h kohaselt on eriliiki isikuandmete töötlemine lubatud sotsiaalhoolekandesüsteemi ja -teenuste korraldamiseks seaduse alusel eeldusel, et kehtestatud on kaitsemeetmed ja tagatud artikli 9 lõikes 3 sätestatud tingimused. Eelnõus ei ole sätestatud kaitsemeetmeid, näiteks võimalust andmetöötlastest loobuda.</p> <p>Leiame, et lapse vanemale peaks jääma otsustusõigus andmete edastamise üle, kas IKÜM artiklis 7 sätestatud tingimustele vastava nõusoleku andmisega või võimalusega andmete edastamisest loobuda.</p> <p>Eelnevast tulenevalt palume seletuskirjas esitada riive proportsionaalsuse analüüs ning näha eelnõus</p>	
--	--	--	--

		ette IKÜM-iga nõutavad kaitsemeetmed.	
		<p>6. Eelnõu § 1 p 14 – kõnealuse sättega kehtestatakse KOV-i ja SKA poolt lapse abivajaduse hindamiseks töödeldavate andmete koosseisud.</p> <p>LasteKS § 28 lõike 2 kohaselt peab lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik lapse abivajadust hinnates andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Selle eesmärgi täitmiseks kehtestatakse õigus töödelda lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku ning lapse perekonna ja leibkonna liikme isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid. LasteKS § 7 lõike 1 järgi on esmane vastutus lapse õiguste ja heaolu tagamise eest lapsevanemal või last kasvataval isikul, kes kujundab suurel määral lapse kasvukeskkonna ja arenguvõimalused ning mõjutab seega lapse heaolu (seletuskiri lk 21). Samas võimaldatakse ulatuslikku andmetöötlust ka lapse perekonna ja leibkonna liikme osas. Siinjuures ei ole lapse perekonna ja leibkonna liikmed piiritletud näiteks lapsega koos elavate isikutega (seletuskiri lk 24).</p> <p>Isikuandmete töötlemine peab vastama isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtetele, sealhulgas eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõttele ning eriliiki isikuandmete töötlemine on lubatud IKÜM artikli 9 lõike 2 punktis h sätestatud tingimustel.</p> <p>Justiitsministeeriumi hinnangul ei vasta eelnõus sätestatud andmekoosseis minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõttele. Rohkem andmeid ei pruugi tähendada paremat teenust. Andmepõhisel otsustamisel on kindlasti eeliseid, kuid</p>	<p>Arvestatud. Eelnõusse on lisatud ja LasteKS §-s 34² lõikes 2 täpsemalt defineeritud „pereliikme“ mõiste. Samuti on lisatud LasteKS § 34² lõike 1 teine lause isikuandmete töötlemise põhimõtete kohta. Terviseandmete töötlemise osas seletuskirja lisatud täiendavad põhjendused.</p>

		<p>ülemäärane andmehulk võib viia eesmärgipärase andmetöötluseni ning ka väärtõlgenduste ja -otsusteni.</p> <p>Lapse abivajaduse hindamiseks on piisavalt põhjendamata kavandatavas LasteKS § 34² lõike 3 punktis 5 ja lõike 4 punktis 3 sätestatud terviseandmete töötlemine. Seletuskirja põhjal ei ole selge, millist väärtust lisavad andmed lapsevanema ja last kasvatava isiku raseduse, tervises seisundi ja -käitumise, traumade ja vigastuste, isikule määratud ravi ning lapse perekonna ja leibkonna liikme tervises seisundi ja -käitumise ning isikule määratud ravi kohta. Lapse abivajadust hindav lastekaitsetöötaja ei oma meditsiinilisi teadmisi. Lapse abivajaduse hindamisel on oluline vahetu kontakt ja suhtlus lapse ning tema lähedastega. Hindamise keskmes on võimalik abivajav laps ning peamised on eelkõige last puudutavad andmed. Tundlike terviseandmete töötlemine on isiku eraelu puutumatus intensiivne riive ning riivet õigustavad põhjused peavad olema eriti veenvad.</p>	
		<p>Lisaks terviseandmetele tuleks eesmärgipärasuse ja minimaalsuse ning põhjendatuse seisukohast üle hinnata veel sätted, mis lubavad töödelda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lapsevanema ja last kasvatava isiku tervishoiutöötaja tehtud koduviidil kogutud andmeid lapsevanema seisundi, toimetuleku ja toetusvajaduse kohta; andmeid hariduse omandamise kohta; andmeid puude kohta; 2) lapse perekonna ja leibkonna liikme andmeid. <p>Eelnõuga kavandatava LasteKS § 34² lõikest 1 tulenevalt on andmetöötluse ulatus piiritletud vajalikkusega lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks. Otsustusõigus selle üle on hindamist läbi viival lastekaitsetöötajal. Siiski peaks juba seaduse tasemel tagama ainult vajalike andmete töötlemise. Näiteks saab täpsemalt piiritleda lapse perekonna ja leibkonna</p>	<p>Arvestatud. Oleme viidatud sätete põhjendatust veelkord hinnanud. Eelnõusse on lisatud ja LasteKS §-s 34² lõikes 2 täpsemalt defineeritud „pereliikme“ mõiste. Lapsevanema ja pereliikme andmete töötlemise osas oleme lisanud seletuskirja täiendavad põhjendused. Pereliikme andmete puhul sisaldub eelnõus juba enamiku andmeliikide juures tingimus, et andmeid võib töödelda, kui antud asjaolud võivad mõjutada lapse heaolu.</p>

		<p>liikmed lapsega koos elavate isikutega ning siduda tingimusega, et need andmed mõjutavad otseselt lapse heaolu.</p> <p>Palume eelnevast lähtuvalt täiendada eelnõu ning esitada seletuskirjas asjakohased põhjendused.</p>	
		<p>7. Eelnõu § 1 p 16 ja § 4 p 9 – kavandatava eelnõu § 1 punktiga 16 lisatakse lastekaitseasutusse uued haldusjärelevalve meetmed. Lisatud meetmete osas ei anna seletuskiri piisavat ülevaadet kavandatud meetmete kohta, kuna puuduvad põhjendused, miks sellised meetmed on valitud, kas need on põhjendatud ja proportsionaalsed.</p> <p>Kindlasti ei toeta Justiitsministeerium kavandatava § 40¹ punktis 2 toodud meetet küsitleda lasteasutuse teenuse saamise eesmärgil viibivaid lapsi ja nende seaduslikke esindajaid.</p> <p>Haldusjärelevalve adressaadiks on asutus, mitte asutuses viibivad lapsed või nende esindajad, kes ei ole haldusülesande adressaadid. Haldusjärelevalve vaatest on nad kõrvalised isikud. Lisaks ei saa pidada õigeks lapsi sellisel viisil küsitleda. Seega palume see punkt eelnõust välja jätta.</p> <p>Vabariigi Valitsuse seaduse § 75² näeb ette võimaluse peatada järelevalvatava asjakohane ametnik või töötaja ning teda küsitleda. Seega küsitleda saab asutuse ametnikke ja töötajaid.</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Seletuskirja on meetmete põhjendatuse osas täiendatud.</p> <p>Eelnõusse jäi sisse § 40¹ punktis 2 toodud meede küsitleda lasteasutuses teenuse saamise eesmärgil viibivaid lapsi ja nende seaduslikke esindajaid. Leiame, et lasteasutuses ei ole võimalik teostada sisukat järelevalvet ilma asutuse klientidega (lastega) vestlemata. Ka selle meetme põhjendatuse ja proportsionaalsuse osas on seletuskirja täiendatud.</p>
		<p>Kavandatava § 40¹ punktis 3 on lisatud õigus avalikkust ja vanemaid teavitada tuvastatud rikkumistest. Palume seletuskirja täiendada, miks selline meede on valitud ja millega see on põhjendatud.</p>	<p>Arvestatud. Täiendavad põhjendused seletuskirja lisatud.</p>
		<p>Eelnõuga kavandatava § 4 punktiga 9 lisatakse uued haldusjärelevalve meetmed ka sotsiaalhoolekandeseadusse (SHS), mille puhul tuleb samuti seletuskirjas põhjendada meetmete valikut ja nende vajalikkust. Lisatava § 158¹</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Seletuskirja on meetmete põhjendatuse osas täiendatud.</p> <p>Eelnõusse jäi sisse § 158¹</p>

	<p>lõike 1 punktiga 2 on ühe meetmena toodud õigus küsitleda hoolekandeesutuses teenuse saamise eesmärgil viibivaid isikuid ja nende lähedasi. Nii nagu ülal viidatud lastekaitseasutuse muudatuse puhul ei saa ka SHS-is Justiitsministeerium sellist meetet toetada. Palume see punkt meetmete loetelust välja jätta. Samad märkused nagu on esitatud ülalpool kavandatava LasteKS § 40¹ punkti 3 kohta, kehtivad ka SHS § 158¹ lõike 1 punkti 3 kohta.</p>	<p>punktis 2 toodud meede küsitleda hoolekandeesutuses teenuse saamise eesmärgil viibivaid isikuid ja nende lähedasi. Leiname, et hoolekandeesutuses ei ole võimalik teostada sisukat järelevalvet ilma asutuse klientidega vestlemata. Ka selle meetme põhjendatuse ja proportsionaalsuse osas on seletuskirja täiendatud.</p>
	<p>8. Eelnõu § 2 – eelnõuga muudetakse psühhiaatrilise abi seadust ning võimaldatakse lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku kohta psüühilist seisundit, ravi ja diagnoosi puudutava teabe edastamist ka KOV-ile ja SKA-le LasteKS-is sätestatud ulatuses lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks. Sealjuures laiendatakse edastatavat teavet, lisades ravi ja diagnoosi andmetele psüühilise seisundi andmed, kuna diagnoosi ja ravi saamise fakt ei ole piisav lapse abivajaduse hindamiseks ja abimeetmete rakendamiseks. Teave peab hõlmama isiku psüühilise seisundi kogu teavet, mis on kogutud tervisteenuse osutamisel (seletuskiri lk 28). Samas on küll ka öeldud, et eelkõige on lapse abivajaduse hindamisel ja abimeetmete leidmisel vajalik teada ja arvesse võtta lapse enda, kuid mõnedel juhtudel ka lapsevanema vaimse tervise seisundit ja võimalikke psüühikahäireid. Palume ka selle muudatuse vajalikkust ja põhjendatust hinnata ning eelnõu ja seletuskirja vastavalt täiendada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõus on vastavasse sättesse lisatud täpsem viide LasteKS §-s 34² loetletud terviseandmetele, kuivõrd terviseandmed hõlmavad ka vaimse tervise andmeid.</p> <p>Samuti on seletuskirjas täiendavalt põhjendatud selliste andmete töötlemise vajalikkust ja põhjendatust (eelnõu § 3).</p>
	<p>9. Eelnõu § 4 p 3 – kavandatava §-ga 140⁴ nähakse ette nõuded perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid vahetult osutavale isikule. Märkime, et kvalifikatsiooninõuete kehtestamine mingi kutseala osas kujutab endast põhiseaduse (edaspidi ka PS) § 29 riivet.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud.</p>

	<p>Riigikohus on leidnud, et seadusandja peab kõik põhiõiguste seisukohalt olulised küsimused otsustama ise¹, sh peavad seaduses sisalduma põhiõiguste riive raamid.</p> <p>Põhiseaduse § 29 lõikes 1 on sätestatud oluline majanduslik põhiõigus: inimese õigus valida endale vabalt tegevusala, elukutse ja töökoht. Õigus olla majanduslikult aktiivne ja teenida elatist enda valitud valdkonnas ja viisil on täiskasvanud inimese ja tema perekonna inimväärse äraelamise eeldus.</p> <p>Nimetatud säte hõlmab isiku õigust, et riik ei sekkuks põhjendamatult tegevusala, elukutse ja töökoha vaba valiku õigusesse. Samas ei ole inimese õigus valida endale elukutse, tegevusala ja töö siiski absoluutne. Tegemist on lihtsa seadusereservatsiooniga põhiõigusega. Seega võib seadusandja põhjendatud juhtudel piirata inimese valikuõigust. Vahel on seadusandja teiste isikute õiguste ning vabaduste, aga ka isiku enda kaitsmise argumendil kohustatud PS § 29 lõikes 1 toodud õigust piirama, kuid need kitsendused peavad olema proportsionaalsed (PS § 11; RKPJKo 27.03.2012, 3-4-1-1-12).</p> <p>Ühe suure piirangute grupi moodustavad kitsendused, mis sätestavad haridus- ja kogemusnõuded teatud elukutsetele või töökohtadele tagamaks nende valdkondade esindajatega kokku puutuvate tarbijate, patsientide või klientide ohutuse ja heaolu².</p> <p>Põhiõiguste riive on põhiseaduspärane üksnes siis, kui see on põhjendatud. Selleks et riive oleks põhjendatud, peab riive aluseks olev meede olema proportsionaalne. Proportsionaalne on meede siis, kui ta järgib legitiimset eesmärki, on kohane ehk sobiv, vajalik ja proportsionaalne kitsamas tähenduses:</p> <p>a) Legitiimne eesmärk – PS § 31 on lihtsa seaduse reservatsiooniga PS säte, mis näeb ette, et tagatud vabaduse kasutamise tingimusi ja korda võib otsesõnu piirata seadusega, kuid ei täpsusta eesmärke, mis piiramist õigustavad, st legitiimne on iga eesmärk, mida seadusandja taotleb.</p>	
--	--	--

		<p>b) Sobiv meede – sobiv on abinõu, mis soodustab piirangu eesmärgi saavutamist. Seega on abinõu sobiv vahend saavutamiseks, kui piirangu eesmärki on põhimõtteliselt võimalik nimetatud meetmega saavutada;</p> <p>c) Vajalik meede – põhiõiguse piirang on vajalik, kui piirangu eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise, isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne kui esimene.;</p> <p>d) Mõõdukas meede – otsustamaks abinõu mõõdukuse üle tuleb kaaluda ühelt poolt põhiõigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust ning teiselt poolt piirangu eesmärgi tähtsust. Mida intensiivsem on põhiõiguse riive, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad põhjused.</p> <p>Eelnevast lähtuvalt palume eelnõu seletuskirjas esitada õiguse valida endale vabalt kutseala riive põhiseaduspärasuse analüüs.</p> <p>¹ RKPJKo 24.12.2002, nr 3-4-1-10-02, p 24 ² Põhiseaduse kommentaarid, § 29 p-d 1, 2 ja 9.</p>	
		<p>10. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.</p> <p>Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.</p>	<p>Arvestatud. Oleme läbi vaadanud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud märkused ja nendega peamiselt arvestanud, va § 27¹ numeratsiooni muutmine.</p> <p>Pärast kooskõlastusringil saadud arvamuste läbivaatamist ja eelnõu parandamist saadame eelnõu Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks.</p>
3.	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega.	

		<p>Eelnõuga antakse lastekaitsetöötajale õigus koguda ja kasutada lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku ning lapse perekonna ja leibkonna liikme isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid (LasteKS täiendava § 34² lõiked 2–4). Eelnõu kohaselt võib neid andmeid töödelda lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks. Kuna lastekaitsetöötajale antakse sedavõrd ulatuslik isikuandmete kogumise õigus ning samal ajal on talle pandud vastutus järgida isikuandmete töötlemisel minimaalsuse põhimõtet (st koguda võib üksnes neid andmeid, mida kliendiga seotud otsuse tegemiseks on vältimatult vaja teada), siis leiame, et seletuskirjas on vajalik põhjendada iga LasteKS § 34² lõigetes 2–4 nimetatud isikuandme puhul eraldi, millal ja milleks seda vajalik koguda on ning kuidas neid andmeid kogutakse.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõusse on lisatud LasteKS § 34² lõike 1 teine lause isikuandmete töötlemise põhimõtete kohta, mis käsitleb ka isikuandmete töötlemise viisi. Seletuskirja on lisatud täiendavad põhjendused erinevate andmeliikide töötlemise vajalikkuse ja põhjendatuse kohta.</p>
		<p>Leiame, et täiendavalt on vaja analüüsida, kuidas tegutseda lapse huvides olukordades, kus spetsialistidelt eeldatakse erilist hoolsuskohustust abivajava lapse märkamisel ja talle vajaliku abi kindlustamisel (abivajavast lapsest teavitamise kohustus), kuid teiselt poolt on neil (kutsestandardist, kutse-etikast vm tulenevalt) konfidentsiaalsuskohustus lapse ees (kohustus lapselt saadud infot mitte välja anda). Nendes olukordades tajuvad spetsialistid vastuolu konfidentsiaalsuskohustuse ning abivajavast lapsest teavitamise kohustuse vahel. Samuti võib esineda olukordi, kus abivajavast lapsest teavitamine ei pruugi spetsialisti hinnangul olla lapse parimates huvides või võib see kaasa tuua usaldusliku suhte katkemise lapse ja spetsialisti vahel. Aga just lapse huvidest lähtumist ja nende esikohale seadmist kõikide last mõjutavate otsuste vastuvõtmisel (milleks võib olla ka otsus teavitada abivajavast lapsest) nõutakse nii LasteKS §-s 21 kui ka ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklis</p>	<p>Selgitatud. Abivajavast lapsest teatamise kohustus on isikule seadusest tulenev kohustus, mis on ülimuslik nii seadusest kui muudest dokumentidest (nt kutsestandard) tulenevast konfidentsiaalsuskohustusest. Nt seadustes on konfidentsiaalsuskohustus üldjuhul kehtestatud tingimusega „kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti“ vms. Lapse huvidega tuleb alati arvestada, kuid eeldatavasti ongi lapse huvides saada abivajaduse korral vajalikku abi. Lapse huvidega arvestamise osas oleme ka täiendanud eelnõu seletuskirja § 1 p 15 kohta.</p>

		3. Lisaks analüüsile on oluline ja vajalik ka teavitustöö taoliste olukordadega toimetulemiseks.	
		Lisaks eelnevale toome välja murekoha laste huvide tagamisega olukorras, kus laps ei täida koolikohustust lapsevanema hoolsuskohustuse täitmata jätmise tõttu. Nendes olukordades ei ole lastekaitse spetsialistil ja/või korrakaitseorganil piisavalt meetmeid selleks, et lapsevanem oma hoolsuskohustust täitma hakkaks. Leiame, et kooskõlastatava eelnõu raames vajab ka see probleem lahendamist. Üheks võimalikuks lahenduseks võib olla lapsevanema mõjutamine lapsetoetuse maksmata jätmisega, mis on kasutusel Rootsis ja ka teistes riikides.	Mitte arvestatud. Lapsetoetuse saamise õigus on igal lapsel sünnist kuni 19-aastaseks saamiseni. Kuigi koolikohustuse täitmine on oluline, ei toeta me lapsetoetuse maksmata jätmist selle eesmärgi saavutamiseks, kuna see võib panna lapse kehvemasse olukorda. Oleme seisukohal, et lapsevanema vastutustundlik käitumine ja lapse õiguste ning huvide kaitsmine hariduse saamisel on võimalik tagada teiste meetmetega, lapse majanduslikku olukorda mõjutamata.
4.	Kultuuriministeerium	Kooskõlastas eelnõu vaikimisi. Esitatud tehnilised märkused on arvesse võetud.	Täname tagasiside eest.
5.	Siseministeerium	Siseministeerium peab oluliseks lastekaitse valdkonna arendamist ja tõhustamist ning leiame, et eelnõud koostades on Sotsiaalministeerium teinud ära suure töö selleks, et suurendada laste heaolu, valdkondadeülese varajase koostöö tõhusust ja lastekaitsetöö kvaliteeti. Siseministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkuste ja ettepanekutega arvestamise korral. 1. Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse LasteKS § 15 lõiget 3 punktiga 4 ¹ järgmises sõnastuses: „4 ¹) lastekaitsetöötajate täienduskoolituse korraldamine;“. Kuna käimas on lastekaitse seaduse muutmise, siis tasuks võimalusel kaaluda ametinimetuse „lastekaitsetöötaja“ ümber sõnastamist. Mitmetes kohalikes omavalitsustes kasutatakse täna terminit „laste heaolu	Mitte arvestatud. Lastekaitsetöötaja on LasteKS § 18 lõike 1 kohaselt Sotsiaalkindlustusametis või kohaliku omavalitsuse üksuse ametnik, kes täidab talle käesolevas seaduses või muus õigusaktis sätestatud ülesandeid lapse

		<p>spetsialist“, mis on oma märksa avatum ja toetab ühtlasi ka lastekaitse igapäevast sisulist tööd. Lisaks veel, ressursside olemasolu korral võiks täiendkoolitust laiendada ka teistele lastega töötavatele spetsialistidele, mitte ainult lastekaitsetöötajatele. See tagaks selle, et kõik spetsialistid omaksid sarnaseid teadmisi ja ettevalmistusi.</p>	<p>õiguste ja heaolu tagamisel. Seega lastekaitsetöötajad LasteKS-i tähenduses on ka lapse heaolu spetsialistid jt ametinimetustega ametnikud, kes täidavad eelviidatud ülesandeid. Mõiste muutmine seaduses vajab põhjalikumat analüüsi, mistõttu saame seda kaaluda edaspidi järgmiste LasteKS muudatuste ette valmistamisel.</p> <p>Antud hetkel ei ole võimalik kohustada Sotsiaalkindlustusametit pakkuma täienduskoolitusi kõigile lastega töötavatele spetsialistidele. Nende hulk ulatub tuhandetesse (vt seletuskirja mõjude osa p 6.2). Siiski panustab Sotsiaalkindlustusamet juba praegu eri valdkondades lastega kokku puutuvate spetsialistide koolitamisega, pakkudes neile erineva mahuga täienduskoolitusi „Abivajava lapse ja noore märkamine ning abistamine“. Lisaks loob SKA sel aastal e-koolituse mooduli, milles käsitletakse abivajava lapse märkamise ja abistamise teematikat, et lapsega töötavatel spetsialistidel oleks veel paremad võimalused oma teadmisi täiendada. Lisasime vastavad viited ka eelnõu seletuskirja (nüüd eelnõu § 1 p 11 juures).</p>
		<p>2. Palume täpsustada, kas eelnõus § 1 punktiga 11 muudetakse LasteKS §-s 27² esitatud tekst kehtib ainult lastele, kellel on</p>	<p>Selgitame. Automaatse andmevahetuse teel jõuab KOV-i töölauale info kõigi</p>

	ametlikult tuvastatud ja määratud puue. Siseministeeriumi hinnangul võiks antud paragrahvis kirjutatu kehtida ka lastele, kellel puuet määratud ei ole, et veel paremini hinnata lapse abivajadust ning teda aidata.	laste kohta, kellel on TIS-is diagnoos terviseseisundist tingitud püsiva toevajaduse kohta. Seega ei ole eraldi puude tuvastamine vajalik perede abistamisel.
	3. Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse LasteKS § 33 lõikega 3 ¹ järgmises sõnastuses: „(3 ¹) Isik ja asutus, kellel on hädaohus oleva lapse abivajaduse hindamiseks või lapsele sobiva abi osutamiseks vajalikku teavet ja andmeid, vastab viivitamata lastekaitsetöötaja asjakohasele nõudele teabe ja andmete saamiseks.“ Hetkel on pakutud sõnastus keeruliselt mõistetav ning tekitab küsimusi. Jäeb arusaamatuks, milline on vajalik teave ja andmed, mida oodatakse ja kas see säte annab võimaluse iga isiku kohta päringuid teha? Sotsiaalhoolekande seaduses puudub täna endiselt päringute tegemise võimalus. Palume pakutud sõnastust parandada nii, et regulatsioonist tuleks selgemalt välja, et päringut on võimalik teha ainult hädaohus oleva lapsega seoses. Vastasel korral võib hakata laekuma asjakohatuid päringuid, mis võib oluliselt suurendada koormust. Lisaks palume tuua eelnõu seletuskirjas välja selgemad juhised (nt ajaraam) päringutele vastamisel.	Arvestatud. Eelnõus on sätte sõnastust muudetud ja täiendatud ka seletuskirja.
	4. Eelnõu punkt 14 kirjeldab uut loodavat peatükki „8 ¹ Isikuandmete töötlemine lapse õiguste ja heaolu tagamiseks“. Selle raames tekib § 34 ² „Isikuandmete töötlemine kohaliku omavalitsuse üksuses ja Sotsiaalkindlustusametis“. Selle paragrahvi punkt 1 kirjeldab järgmist: „Kohaliku omavalitsuse üksusel on käesoleva seaduse § 17 lõike 1 punktis 3 nimetatud ülesande täitmiseks õigus töödelda lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku ning lapse perekonna ja leibkonna liikme isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, mis on vajalikud lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks.“ Teeme ettepaneku kaaluda seda punkti täpsustada järgmiselt	Mitte arvestatud. Andmete töötlemise õigus on seotud KOV üksuse ülesandega, milleks on abivajavast lapsest teada saamisel hinnata lapse abivajadust ja pakkuda meetmeid lapse abistamiseks. Seega tekib andmete töötlemise õigus abivajavast lapsest teada saamisel, mil KOV üksus peab alustama seaduses ettenähtud tegevusi lapse abivajaduse hindamiseks. Seaduses sätestatud juhul on õigus

		<p>//... nimetatud ülesannete täitmise vajalikkuse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks on õigus töödelda....//.</p> <p>Juhime tähelepanu, et isikuandmete töötlemise õigus ei anna õigust päringute tegemiseks teistele ametiasutustele, palume kaaluda selguse huvides seadusesse vastavad sätted lisada. Märgime, et pakutud sõnastus, ei anna selget alust saada lisateavet lapse või tema vanema kohta. Samuti jääb ebaselgeks, kellele võib kohalik omavalitsus ja Sotsiaalkindlustusamet menetluses tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamiseks andmeid edastada, mis ulatuses ning, mis on vastamise tähtaeg.</p>	<p>töödelda seaduses kindlaksmääratud andmeid ka lapse abivajaduse väljaselgitamiseks (nt kehtiv LasteKS § 27¹), millele kohaldub eriregulatsioon.</p> <p>Selgitatud. IKÜM artikli 4 punktis 2 on isikuandmete töötlemise mõiste defineeritud järgmiselt: isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine. Seega hõlmab töötlemise õigus ka õigust andmeid koguda ja selleks päringuid teha. Asjassepuutuvate isikute ja asutuste kaasamist lastekaitsemenetlusele reguleerib eelnõus LasteKS § 34² lg 8, neile andmete edastamise vajaduse, viisi ja ulatuse määrab menetlust läbi viiv KOV üksuse või SKA ametnik. Vastamise tähtaega reguleerivad haldusmenetluse seadus, avaliku teabe seadus ning märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise</p>
--	--	--	--

			seadus, hädaohus oleva lapse puhul ka eelnõuga kehtestatav LasteKS § 33 lg 2 ¹ .
		5. Palume täpsustada, kas antud eelnõus on lapse heaolu puhul mõeldud kõikide laste peale, sõltumata sellest kas ta on kategoriseeritud kui abivajav laps, hädaohus olev laps või perekonnast eraldatud laps? Kas kavas on töödelda nii abivajava lapse, hädaohus oleva lapse ja perekonnast eraldatud lapse andmeid?	Selgitatud. Jah, eelnõu reguleerib andmete töötlemist kõigi abivajavate lastega seotud menetlustes, sh hädaohus olevate laste ja perest eraldatud laste juhtumites.
		6. Seletuskirja leheküljel 4, kirjeldatakse kuidas eelnõu § 1 punktiga täiendatakse LasteKS § 15 lõike 3 punkti 6 eesmärgiga täpsustada SKA lasteabitelefoni pidamise ülesannet. Eelnõus sätestatakse Sotsiaalkindlustusameti ülesandena lisaks lasteabitelefoni 116 111 pidamisele lastebile saabunud teabe vastuvõtmine, lapse abivajaduse väljaselgitamine ja hädaohus oleva lapse ajutine perekonnast eraldamine LasteKS § 33 alusel. Siseministeeriumi hinnangul ei peaks selles lauses olema sõna „eraldamine“, sest lasteabitelefoni reaalselt eraldamist ei tee, seda teeb politsei.	Selgitatud. Täname tähelepaneku eest ja mööname, et lapse perest eraldamist võib tõesti mõista kahel moel – see võib tähendada nii lapse tegelikku eemaldamist ohuolukorrast kui ka lapse eraldamise kohta õigusliku tähendusega otsuse tegemist (vanema hooldusõiguse piiramist). Praegu kasutatakse perest eraldamise mõistet nii perekonnaseaduse §-s 135 kui ka LasteKS §-s 33 haldusotsuse tegemise tähenduses, millest oleme lähtunud ka LasteKS § 15 lõike 3 punkti 6 sõnastamisel. Kaalume edaspidi vajadust mõistekasutust seadustes muuta selguse suurendamiseks.
		7. Seletuskirjas kasutatakse mõnes kohas terminit „noorsoopolitsei“. Sellist eraldiseisvalt ametit politseis enam pole. Palume selle asendada järgmiselt: „politseiametnikest, kes võivad kokku puutuda lastega seotud juhtumite lahendamisega“.	Arvestatud. Täname tähelepaneku eest, muutsime seletuskirja vastavalt.
		8. Seletuskirjas on selgitatud, et juhtumikorralduse raames antakse abi osutavate organisatsioonide koostöös hinnang lapse	Selgitatud. SHS §-s 9 sätestatud abi andmine juhtumikorralduse põhimõttel

		<p>abivajadusele ja koostatakse tegevuskava sobivate abimeetmete rakendamiseks, mida kajastatakse kirjalikus juhtumiplaanis. Palume täpsustada, kes need organisatsioonid on või võivad olla, kes abi osutavad? Kuidas on see jälgitav või kontrollitav?</p>	<p>eeldab seda, et juhtumikorraldaja (üldjuhul KOV üksus) selgitab välja, milliste asutuste ja organisatsioonide koostöö on isiku tõhusaks abistamiseks vajalik. See on igal juhtumil erinev. Konkreetse juhtumiga seotud organisatsioonid peaksid kajastuma juhtumiplaanis, kus on kokku lepitud kõigi osapoolte tegevused ja vastutus.</p>
		<p>9. Seletuskirjas on välja toodud, et eelnõu § 1 punktiga 16 täiendatakse LasteKS §-ga 40¹, mis täpsustab LasteKS-i alusel haldusjärelvalve tegemiseks lubatavaid meetmeid. Palume täpsemalt selgitada, miks ja millisel eesmärgil loetletud meetmeid on vaja rakendada ja kuidas seda plaanitakse teha.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud.</p>
5.	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	<p>Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kooskõlastab lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu märkusteta.</p>	<p>Täname tagasiside eest.</p>
6.	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	<p>Lasteabi.ee veebileht oleks vaja viia vastavusse veebi ligipääsetavuse nõuetega, sh täiendada veebilehe ligipääsetavuse infot. See on vajalik pimedatele, vaegnägijatele ja teistele, kes liiguvad veebilehel klaviatuuri vm abivahendi abil. On vaja, et infotelefoniga saaks suhelda nii veebis, kui ka telefoni teel eri viisidel, häälkõne, sõnumite ja videokõnega. Selleks, et Lasteabi info oleks ligipääsetav kõigile, on vaja, et haldav asutus lisaks ligipääsetavusega seotud tõlkimised järjepidevalt oma eelarvesse. On tervitatav, et Lasteabi nõustamine on hetkel võimalik ka viipekeeles. On vajalik tagada sellise nõustamisviisi järjepidevus. Lasteabi põhitekstid ja juhendid peaksid olema ligipääsetavad ka lihtsasse keelde tõlgituna, et intellektipuudega inimesed, lugemisraskustega, alles lugemist/keelt õppivad lapsed ja infomürast häiritud</p>	<p>Täname ettepanekute eest. Lasteabi.ee veebileht on 2023.a uuendatud ning mitmes osas veel arendamisel, sh ligipääsetavuse tagamiseks. Edastasime märkused Sotsiaalkindlustusametile, kes arvestab nendega teenuse ja veebilehe arendamisel.</p>

		inimesed leiaks hädavajaliku info üles. Videomaterjalidele võib olla vaja lisada subtiitrid ja kirjeldustõlge.	
		Perepõhise asendushoolduse tugiteenuste rahastamises võiks samuti mõelda, kas seal võib mõnikord olla vajadust tõlketeenusteks? Näiteks, kui bioloogiline vanem suhtleb viipekeeles, laps viipekeeles ja eesti kõnekeeles ning asenduspere vanem eesti kõnekeeles, siis tõlkimise abil saaksid vanemad vajadusel otse suhelda (kui see üldse võimalik on).	Täname ettepaneku eest. Olukorras, kus hoolduspere vanem ja peresse paigutatud laps suhtlevad viipekeeles, saame paluda teenuseosutajal leida peretoetaja, kes on võimeline suhtlema viipekeeles. Kui peaks ilmnema täiendav tõlkevajadus, siis pöörduksime last esindava või pere registrijärgse kohaliku omavalitsuse poole.
		Palume lisada § 27 ¹ nimekirja järgmised spetsialistid: Noortegarantii tugisüsteemi juhtumikorraldaja, noorte heaolu spetsialistid ja karjäärispetsialistid. Tegemist on spetsialistidega, kes hetkel nimekirjas ei kajastu aga kellel on oma kutse või erialast ja tööülesannetest tulenevalt võimalus ning ka professionaalsed oskused märgata lapse võimalikku abivajadust. - Spetsialistide nimetamise kaudu nimekirjas mõjutab osaliselt spetsialistide töökorraldust, mistõttu võib nendelt spetsialistidelt oodata tavapärasest suuremat tähelepanelikkust abivajava lapse märkamisel ja talle vajaliku abi kindlustamisel. Karjäärispetsialistide ettepaneku puhul on arvestatud eelkõige Eesti Töötukassa spetsialiste, sh tuleb arvestada, et selle nimega spetsialiste töötab ka teistes asutustes.	Mitte arvestatud. Täname ettepaneku eest, mida me praegu aga eelnõus ei arvestanud. Nõustume, et ka Teie nimetatud spetsialistidel on erialast või tööülesannetest tulenevalt võimalus lapse abivajadust märgata. Lastega tööalaselt kokkupuutuvaid spetsialiste ongi rohkem kui §-s 27 ¹ nimetatud. Kuigi kõiki võimalikke spetsialiste sättes ei nimetata, kohaldub abivajavast lapsest teatamise kohustus siiski ka neile kehtiva LasteKS § 27 alusel. Nimetatud spetsialistide koostööd KOV lastekaitsega tuleb igal juhul soodustada. Noortegarantii tugisüsteemi juhtumikorraldajad ja noorte heaolu spetsialistid töötavad üldjuhul KOV-ides ja toetavad NEET-olukorras noori. Nendel spetsialistidel peaks olema KOV-i siseselt tihe koostöö

			<p>lastekaitsetöötajatega alla 18a laste abistamisel (sarnaselt KOV-ide sotsiaaltöötajatega, keda ei ole samuti §-s 27¹ eraldi nimetatud).</p> <p>Karjäärispetsialist ei ole seadusega määratletud ametinimetus, ta võib töötada erinevates avaliku, era- ja kolmanda sektori organisatsioonides, nagu olete ka välja toonud. Seetõttu võib olla keerukas kohustatud isikute ringi täpselt määratleda nii spetsialistidel endil kui Sotsiaalministeeriumil teavitustöö tegemiseks.</p>
		<p>Seoses sellega, et kavandamisel on tegevused, millega täpsustatakse lasteasutuste kohustusi lapse õiguste ja heaolu tagamisel ja sellega kaasnevaid juhiseid, palume MKMi esindaja kaasamise võimalust asjakohaste tegevusjuhiste koostamisse, et ühiselt tehtud kokkulepped jõuaksid nimekirja lisatud spetsialistide tööülesannetega seotud suunistesse</p>	<p>Arvestatud. Kuigi MKM-i haldusalas olevaid spetsialiste ei ole §-s 27¹ eraldi nimetatud, kohaldub abivajavast lapsest teatamise kohustus siiski ka neile kehtiva LasteKS § 27 alusel ning kaasame MKM-i edasisesse tegevustesse teatamiskohustuse laiemale rakendamisel, sh vastavate juhiste väljatöötamisse.</p>
7.	Eesti Linnade ja Valdade Liit	<p>Eesti Linnade ja Valdade Liit kooskõlastab lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (LasteKS) eelnõu järgmiste märkuste ja ettepanekutega.</p> <p>1. Eelnõuga kavandatavate muudatustega täpsustatakse abivajavast lapsest teatamise kohustust ja andmete töötlemise aluseid, sh terviseandmete töötlemise ulatust; Sotsiaalkindlustusameti (SKA) ülesandeid lastekaitse</p>	<p>Selgitatud. Täname tähelepanu juhtimast. Viitame eelnõu seletuskirjale, et mõned eelnõuga tehtavad muudatused toovad kaasa KOV-ile saadetavate teadete ja abivajavate lastega seotud menetluste arvu kasvu ning sellega seoses tõuseb 2025. aastast oluliselt lastekaitsetöötajate</p>

		<p>korraldamisel ja järelevalve tegemisel; parandatakse asendushoolduse tugiteenuste korraldust ja pannakse kohalikule omavalitsusele (KOV) kohustus hooldusperede leidmisel. Seletuskirja kohaselt kohalikele omavalitsustele otsesid lisakulutusi ja töökoormuse kasvu ei kaasne. Siiski tuuakse seletuskirjas välja, et abivajavast lapsest teatamise kohustuse rõhutamine võtmespetsialistide puhul ja ka automaatne andmevahetus toovad kaasa KOV-ile saadetavate teadete ja abivajavate lastega seotud menetluste arvu kasvu. Seega tõuseb eelduslikult 2025. aastast, millal teatamiskohustus on planeeritud jõustuma, oluliselt lastekaitsetöötajate töökoormus. Samuti suurendab lastekaitsetöötajate töökoormust sotsiaalhoolekandeseaduses (SHS) tehtavad muudatused, millega sätestatakse, et SKA võtab peretoe teenuse eest tasu maksmise kohustuse üle vaid juhul, kui KOV on eelnevalt hinnanud pere teenusevajadust.</p>	<p>töökoormus. Kuigi muudatuste eesmärk on tõesti tuua rohkem abivajavaid lapsi ja peresid kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötajate vaatevälja, ei prognoosi me sellega seoses siiski olulist töökoormuse kasvu KOV-ides. Abivajavate laste teadete hulk kasvab aasta-aastalt niigi, olles seotud mh teadlikkuse kasvuga ühiskonnas, ning sellega tuleb lastekaitsetöö korralduses paratamatult arvestada nii praegu kui edaspidi. Eelnõu mõjude osas on seletuskirjas selgitatud ka seda, et teadete arvu kasvule vastukaaluks peaks lastekaitsetöötajate koormust leevendama andmete edastamist ja töötlemise õigust täpsustavad muudatused eelnõus, mis vähendavad takistusi menetluse läbiviimisel. Oleme teadlikud, et lastekaitsetöötajate suur töökoormus KOV-ides on üks valdkonna olulisi kitsaskohti, samal ajal sätestab LasteKS § 17 lg 2, et kohaliku omavalitsuse üksus peab looma tingimused lastekaitsetöö tegemiseks eesmärgiga tagada sama paragrahvi lõikes 1 loetletud ülesannete täitmine. Peame oluliseks avada lastekaitsetöö koormuse ja kvaliteedi teemal põhjalikum arutelu ELVL-i ja KOV-idega, sest sõltumata eelnõuga tehtavatest muudatustest on vajalik</p>
--	--	--	---

			<p>tagada abi õigeaegne jõudmine kõigi abivajavate lasteni.</p> <p>Tervise seisundist tingitud püsiva toevajadusega lapsi lisandub iga-aastaselt 100-kond. Neist 95% jõuab KOVi vaatevälja pärast seda kui lapsevanem või eestkostja on SKA-lt taotlenud puude raskusastme tuvastamist. Seega räägime uute laste ja perede lisandumisel väga väikesest osast lastest, kes ei ole seni KOV-ini jõudnud.</p> <p>Eelnõu kohaselt vajab kasupere hindamist ainult neil juhtudel, kui kohustuslik kohanemistugi on lõppenud ning kasupere vajab jätkuvalt tuge või kasuperes on tekkinud abivajadus, mis vajab sekkumist kohaliku omavalitsuse lastekaitse poolt. SHS- § 15 lg 1 kohaselt hindab KOV üksus abivajaduse ja korraldab abi osutamise. Abivajavate perede, sh kasuperede abivajaduse hindamine ei ole kohaliku omavalitsuse jaoks lisäülesanne ega suurenda oluliselt töötajate koormust, sest tulenevalt seadusest hinnatakse abivajadust selle ilmnemisel juba praegu, sõltumata pere juriidilisest määratlusest. Asendushooldusel lapsed on niikuinii juba KOV vaateväljas, mitmetel</p>
--	--	--	--

			juhtudel KOV eestkostel ning sellega seoses on KOV-l juba praegu regulaarse hindamise ja toetamise kohustus.
		<p>2. Eraldi juhime tähelepanu SHS muudatusele, millega täpsustatakse kohaliku omavalitsuse ülesandeid asendushoolduse korraldamisel ja sätestatakse KOV-i kohustus aidata kaasa hooldusperede leidmisele.</p> <p>Ei saa nõustuda seletuskirja selgitusega, mille kohaselt ei ole tegemist KOV-ile uue ülesandega, sest juba praegu on asendushooldusteenuse korraldamine KOV-i ülesanne. Teenust korraldades annab KOV ka panuse teenusekohtade loomisse, näiteks luues ise asendushooldusteenust osutavaid pere- ja asenduskodusid. Samal viisil panustab KOV ka hooldusperede leidmisse.</p> <p>Eksitav on seletuskirja väide, et hooldusperede leidmine on SHS-i alusel KOV-de ülesanne. Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse 489 SE eelnõuga tehti SHS-i muudatused, millega seni maavalitsuse ülesandeks olnud kohustused anti üle KOV-ile või SKA-le. Muudatused jõustusid 01.01.2018. Muudeti ka hooldusperede leidmise eest vastutajat. Seaduse 489 SE seletuskirja kohaselt jäeti maavalitsuste reformi elluviimisel SKA ülesandeks muude ülesannete hulgas senised KOV-i tegevused hooldusperede värbamisel ja ettevalmistamisel. Maavalitsuste hoolekande ja laste valdkonnaga tegelenud 6 ametikohta (töötajad ja palgaraha) viidi üle SKA-sse asendushooldusteenuse korraldamiseks ja uute ülesannete (hooldusperede värbamine ja ettevalmistamine, sobivuse hindamine, tugiteenuste osutamise korraldamine ja hooldusperede andmebaasi pidamine) täitmiseks.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. ÜRO ja Euroopa Nõukogu soovitude kohaselt peab asendushooldusteenuse osutamisel järgima elukohaläheduse printsiipi, et toetada lapse ja tema päritolupere ning muude sotsiaalsete suhete säilimist. Eelnõu kohaselt on hooldusperede leidmine jagatud ülesanne, mille puhul Sotsiaalkindlustusametil on perede leidmise kohustus, KOV-idel sellele kaasa aitamise kohustus ja perede tugiteenuste osutajatel samuti perede ligitõmbamise roll. Selleks, et tagada lapsele võimalikult kodulähedane hooldus, on oluline, et KOV-d ka ise oma piirkonnas võimalike kandidaatperede leidmiseks tegevusi ellu viiks. Täpsustasime seletuskirja tegevuste osas, mida KOV-id on seni peamiselt teinud oma piirkonnas perede leidmisele kaasa aitamiseks. Need ei ole võrreldavad asutusepõhise hoolduse loomise sisu ega koormusega. Samuti täpsustasime seletuskirjas eksitavat osa.</p>

		<p>Seega on käesoleval juhul tegemist uue ülesandega KOV-ile ja muudatused toovad omavalitsustele kaasa olulise töökoormuse tõusu.</p> <p>Kuidas SKA ja KOV koostöös hooldusperede leidmine toimuma hakkab, täpsemalt selgitatud ei ole. Liikmetelt saadud tagasiside kohaselt on uute asendushoolduse teenusekohtade loomine väga töö- ja ressursimahukas. KOV-idel puuduvad selleks vahendid (raha, erinevate erialade spetsialistid, oskusteave jne), et vajalikke teenuseid arendada.</p> <p>Hooldusperevanemateks valmistuvad inimesed vajavad põhjalikku eelhindamist, väga head ettevalmistust peretööks ja pidevaid koolitusi. KOV-idel puudub ka piisav teave, kuidas toimib praegune süsteem (perede valikukriteeriumid, leidmine, ettevalmistamine jms). Näiteks on oluline teada, kas KOV-i leitud peredesse suunaks lapsi ainult see sama KOV? Nõustume, et sobivate hooldusperede leidmine on tänases praktikas kitsaskohaks, paraku eelnõuga kavandatav regulatsioon probleemi ei lahenda.</p> <p>Teeme ettepaneku jätta eelnõu § 4 punktist 2, millega täiendatakse SHS § 45⁹ lõiget 4 välja lisatav punkt 7 - aitab kaasa hooldusperede leidmisele, tehes selleks koostööd Sotsiaalkindlustusameti ja teiste asutuste ja isikutega.</p>	
		<p>3. Eelnõu § 4 punktiga 2 täiendatakse SHS § 45⁹ lõiget 4, mis sätestab KOVi kohustused asendushooldusteenuse korraldamisel, punktiga 8 järgmises sõnastuses: annab hooldus- ja eestkosteperele enne lapse perre asendushooldusele paigutamist või eestkostele määramisel infot perepõhise asendushoolduse tugiteenuste kohta.</p> <p>SHS § 45⁵ lg 3 sätestab, et asendushooldusteenust osutatakse:</p> <p>1) pikaajalise ööpäevaringse teenusena käesoleva seaduse § 45⁹ lõikes 1 nimetatud juhul;</p>	<p>Selgitatud. Täname küsimuse eest. Perepõhise asendushoolduse termin ei ole varasemalt seaduses defineeritud, kuid nii valdkonnas tervikuna kui käesolevas eelnõus mõistetakse perepõhise asendushoolduse all nii asendushooldusteenust hooldusperes (SHS alusel) kui ka teisest vanemast sündinud lapse kasvatamist eestkosteperes (PKS alusel) ja</p>

		<p>2) lühiajaliselt lapse hooldusõigusliku vanema või füüsilisest isikust eestkostja nõusolekul katkematult kuni 90 päeva; 3) lühiajaliselt lapse hooldusõigusliku vanema või füüsilisest isikust eestkostja nõusolekul periooditi.</p> <p>Sama paragrahvi lõige 2 sätestab, et asendushooldusteenuse osutaja on hoolduspere, perekodu ja asenduskodu (edaspidi käesolevas jaotises teenuseosutaja). Asendushooldusteenust vahetult osutav isik on hoolduspere vanem, perevanem ja kasvataja (edaspidi käesolevas jaotises koos last vahetult kasvatav isik).</p> <p>Siin ei märgita, et eestkostja oleks asendushooldusteenuse osutaja.</p> <p>Kuna SHS ei kajasta eestkostet kui asendushooldusteenust ja puudub mõiste perepõhine asendushooldus, siis palume täpsustada mõistet perepõhine asendushooldus ja kas eestkoste korraldamine loetakse asendushooldusteenuseks.</p>	<p>lapsendamist (PKS alusel). Seda, kellele perepõhise asendushoolduse tugiteenused on mõeldud, on selgitatud läbi konkreetsete sihtgruppide nii eelnõus kui ka seletuskirjas.</p> <p>Eestkoste korraldamist ei loeta asendushooldusteenuseks.</p>
		<p>4. Kavandatavate muudatuste mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele on küll seletuskirjas osaliselt tunnistatud, kuid halduskoormuse kasv igapäevases praktilises töös kujuneb tõenäoliselt prognoositavast oluliselt suuremaks. Märgime, et juba lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuses laste heaolu tõstmiseks (VTK) juhtisime tähelepanu (ELVL kiri 18.08.2023 nr 5-1/202-1) sellele, et eelnõu väljatöötamise käigus tuleb analüüsida seaduse rakendamise võimalikke negatiivseid riske, samuti mõju KOV-i korraldusele ja finantseerimisele, sealjuures näha ette kulude katte allikad. Kahjuks seda tehtud ei ole. Kohatu on põhjendada KOV-ile uute ülesannete sätestamisel kulude ja koormuse mittelisandumist sellega, et kohustusi ainult täpsustatakse ja et KOV-id teevad ühte või teist asja juba praegu, sest vabatahtlikult endale kohustuste võtmisel saavad omavalitsused arvestada oma võimalustega.</p>	<p>Selgitatud. Abivajavast lapsest teatamise kohustuse täpsustamine lastega töötavate spetsialistide jaoks ei ole KOV-ile uue ülesande sätestamine, ka kehtiv seadus kohustab igäüht abivajavast lapsest teatama ning KOV-i sellisel juhul lapse abivajadust hindama ja teda abistama. KOV-ile laekuvate teadete hulk kasvab niigi aasta-aastalt, olles seotud mh teadlikkuse kasvuga ühiskonnas. Sellega tuleb lastekaitsetöö korralduses paratamatult arvestada nii praegu kui edaspidi. Samuti ei ole KOV-ile uus ülesanne abistada terviseseisundist tingitud püsivat tuge vajavaid lapsi (erivajadusega lapsed) ja</p>

			<p>nende vanemaid, suurem osa neist lastest jõuavad ka täna KOV-i lastekaitsetöötajateni (sh seoses puude raskusastme määramisega), kuid mitte nii kiiresti. Perede varajasem abistamine peaks kokkuvõttes eeldatavasti vähendama KOV-is juhtumiga seotud töö mahtu, sest abi pakutakse enne tõsisema abivajaduse tekkimist. Perepõhise asendushoolduse tugiteenuste rakendamine suurendab kohalike omavalitsuste halduskoormust minimaalselt ning kuna tegemist on ennetava iseloomuga teenustega, siis pikas perspektiivis pigem vähendavad omavalitsuste haldus- ja finantskoormust. Eelnõu kohaselt pöörduvad tugiteenuseid soovivad isikud otse teenuseosutajate poole. Kohalikul omavalitsusel tuleb sekkuda ainult neil juhtudel, kui tegemist on vajaduspõhise peretoega ehk kasupere või mõni kasupere liige vajab abi. Sotsiaalhoolekandeline abi andmine perele, abivajaduse hindamine ning abistavate meetmete pakkumine lastele on juba täna kohaliku omavalitsuse ülesanneteks. Tugiteenuseid finantseeritakse riigieelarvest ehk tugiteenuste rakendamine ei too omavalitsustele kaasa täiendavat finantskoormust.</p>
--	--	--	---

8.	Sotsiaalkindlustusamet	<p>1. Seaduse jõustumine ja rakendamine.</p> <p>1.1. Peame oluliseks märkida, et eelnõu § 1 punkt 11 (LasteKS § 27² lõike 1 punkt 2, lõiked 3 ja 4) ja § 3 (PISTS § 26) on seotud suuremahuliste arendustöödega, mis nõuavad arendusi erinevates infosüsteemides ja nende koostoimimist. Kuivõrd vastavate arenduste detailanalüüsi tulemused pole veel teada, siis ei ole hetkel võimalik täpselt prognoosida arendustööde mahtu, maksumust ja valmimise aega. Siiski ei pea me esialgse hinnangu kohaselt reaalseks, et vastavad arendused võiksid valmida enne 1.11.2026. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku kaaluda arendustega seotud sätete jõustumisaja edasi lükkamist, kuna ennatlik oleks jõustada regulatsioone üldises korras, kui pole selge seaduse rakendamiseks vajalike arendustööde maht, tähtaeg ja rahalised kätteallikad.</p>	<p>Selgitame. Arvestame teie pakutud arenduste ajaraamiga. Kuivõrd sätte jõustumine on seotud välisvahendite kasutamisega, siis jõustub säte ise varem, kuid andmevahetus saab rakenduda siis, kui arendused on valminud.</p>
		<p>1.2. Teeme ettepaneku kaaluda eelnõu § 5 lõike 2 täpsustamist, kuna eelnõu § 4 punkti 7 rakendamine eeldab suuri arendusi. Seda põhjusel, et perepõhise asendushoolduse tugiteenust plaanitakse arendada STAR2-e. See tähendab, et tegemist on sisuliselt uue süsteemi arendusega, mis omakorda on sõltuvuses suuremahuliste eeltööde õnnestumisest. Tänapäevaste teadmiste pinnalt peaks eelnevalt olema tehtud järgmised arendused: a) teenuste projekt; b) laste juhtumikorraldus; c) teenuseosutaja portaal; d) iseteeninduse portaal. Ehk omavahel seotud arenduste eeltööde maht on äärmiselt suur, mistõttu pole reaalne, et kõik need tööd jõutakse ära teha eelnõu § 4 punkti 7</p>	<p>Arvestatud. Tugiteenuste STAR arendustega seotud andmete sisestamist puudutavad sätted jõustuvad 01.01.2027.</p>

		planeeritud jõustumise ajaks. Seetõttu teeme ka siin ettepaneku kaaluda eelnõu § 4 punkti 7 jõustumisaja muutmist ja mitte jõustada seda enne 1.11.2026. Siinkohal markeerime, et ka antud prognoos võib kujuneda optimistlikuks, kuna tööde käigus võib ilmnedavad vajadusi täpsustusteks ja lisatöödeks.	
		2. Eelnõu § 1 punkt 8 (LasteKS § 15 lõige 4). Koosmõjus eelnõu § 1 punktiga 5 teeme ettepaneku jätta seadusesse võimalus, et halduslepinguga saaks üle anda ka LasteKS § 15 lõike 3 punktis 41 nimetatud ülesande täitmine.	Mitte arvestatud. Eelnõuga soovitakse anda Sotsiaalkindlustusametile vastutus lastekaitsetöötajate täiendkoolituste korraldamise ja vastava süsteemi toimimise eest. Ülesande täitmisele on Sotsiaalkindlustusametil võimalik kaasata partnereid, sh ülikoole või muid täiendkoolitusasutusi, selleks ei ole vajalik ülesande üleandmine halduslepinguga. Juhul kui edaspidi tekib vajadus täiendkoolituste korraldamise suuremas mahus ümber korraldada, on tegemist põhimõttelise muudatusega, milleks on asjakohane algselt seaduse muutmise.
		3. Eelnõu § 1 punkt 9 (LasteKS § 20 lõige 5). Kuivõrd lõike 6 kohaselt tuleb lapsega töötamise keelu ümberhindamisel lähtuda karistuse kustumise tähtsusest, siis tuleks koos taotlusega esitada ka info karistuse ärakandmise aja kohta (vanglast vabanemine, katseaja lõpp vmt). Seda põhjusel, et karistuse kustumise tähtsuse kulgemine algab karistuse ärakandmisest ja kui see info ei nähtu karistusregistrist, siis tuleks see taotlejal esitada.	Osaliselt arvestatud. KarRS §-s 13 on sätestatud kohtulahendite täitmisega seotud asutuste kohustus teatada karistusregistrile isiku karistuse ärakandmisest, millest arvestatakse karistusandmete kustutamise tähtaega. Seega ei tohiks olla võimalik olukord, mil isiku karistust ettenähtud ajal registrist ei kustutata. Kui see nii juhtub, tuleks tagada registri ajakohastamine, nii et isik ei peaks ise esitama selle kohta täiendavaid tõendeid.

			<p>Selguse huvides muutsime eelnõus LasteKS § 20 lõike 6 sätte sõnastust ja asendasime selles tingimuse „karistusregistri §-s 24 sätestatud karistusandmete kustutamise tähtaeg on möödunud“ tingimusega „isiku karistusandmed on karistusregistrist kustutatud ning kantud karistusregistri arhiivi“, mis võimaldab SKA-l lähtuda otsuse tegemisel karistusregistri andmetest.</p>
		<p>4. Eelnõu § 1 punkt 9 (LasteKS § 20 lõige 6). SKA jääb oma varasemalt väljendatud seisukoha juurde, et SKA (kui sotsiaalvaldkonna valitsusasutus) ei oma süüteomenetluse kompetentsi, mistõttu ei ole me pädevad hindama süütegude kvalifikatsiooni ja tegude karistatavusega seonduvaid küsimusi. Sellega seonduvalt teeme ettepaneku kaaluda seaduse täiendamist vähemalt konsulteerimise kohustusega, millest juhendumine oleks SKA jaoks kohustuslik. Ehk ümberhindamise menetluses peaks olema reguleeritud ka see, milline asutus annab SKA-le omapoolse seisukoha, kas keelu aluseks olev tegu ei ole kehtiva õiguse kohaselt karistatav, on üle viidud teise süüteo koosseisu alla või kas näiteks välisriigi karistus on samaväärne mõne keelu aluseks oleva süüteo koosseisuga. Selline regulatsioon on vajalik, kuna täna konsulteerimise kohustust ühelgi asutusel või institutsioonil ei ole ja vaieldav on ka ametiabi regulatsiooni kohaldamine ning selliste hinnangutega seonduv vastutus.1 Meie ettepanek oleks, et süütegudega seonduvaid hinnanguid annaks selles menetluses mõni justiitssüsteemi asutus või institutsioon ja sellekohane ülesanne peaks tulenema ka seadusest. Seda enam, et ümberhindamise menetluse käigus võidakse jõuda isiku teo</p>	<p>Arvestatud. Oleme alustanud selle ettepaneku osas läbirääkimisi Justiitsministeeriumiga, Teid samuti kaasates, ja loodame ühiselt leida sellele lahenduse eelnõu teise kooskõlastusringi jooksul.</p>

		karistatavuse osas uue hinnanguni. Ehk sisuliselt tuleks hinnata, kas isikut saaks käsitleda süüdi olevana mõnel teisel (lõikes 2 toodud) alusel, mis omakorda võib omada kokkupuudet põhiseadus § 22 lõikega 1.	
		<p>5. Eelnõu § 1 punkt 14 (LasteKS § 342 lõiked 1 ja 2). Meile arusaadavalt tuleneb andmesubjektide loetelu lõikest 1 ja lõige 2 reguleerib sellega seonduvaid andmekooseise. Seetõttu palume kontrollida, kas lõikes 2 saab nimetada täiendavad andmesubjekte, keda lõikes 1 ei ole nimetatud. Näiteks on lõike 2 punkti 2 kohaselt töödeldavad lapse isikuandmed muuhulgas ka andmed lapse perekonna ja leibkonna koosseisu, suhete ning sotsiaalse võrgustiku kohta. Lapse sotsiaalse võrgustiku moodustavate isikute andmed ei ole aga abivajava lapse isikuandmed, vaid teiste isikute andmed. Samas lõike 1 järgi tohib sotsiaalne võrgustik olla üksnes lapsevanem, last kasvatav isik, lapse perekond ja leibkond. Kui sotsiaalse võrgustiku all on mõeldud lapse sõpru, õpetajaid, treenereid, võibolla ka sõprade vanemaid – siis need andmed ei ole abivajava lapse isikuandmed ja neid isikuid ei ole lõikes 1 loetletud.</p> <p>Ühtlasi näeme probleemi ka selles, et seletuskirjas omistatakse perekonnale väga lai tähendus, mistõttu teeme ettepaneku kaaluda sellega seonduva mõiste avamist seaduses (nt kasvõi viite lisamist, et perekonnaks loetakse isikuid, kes on PKS kohaselt sugulased, hõimlased).</p>	<p>Arvestatud. Täiendasime eelnõu lapse sotsiaalsesse võrgustikku kuuluva isiku andmete töötlemise osas, täpsemalt muutsime LasteKS § 34² lõiget 1 ja lisasime § 34² lõike 6.</p> <p>Samuti on eelnõusse lisatud ja LasteKS §-s 34² lõikes 2 täpsemalt defineeritud „pereliikme“ mõiste.</p>
		6. Eelnõu § 1 punkt 14 (LasteKS § 34 ³). Sätte eesmärk on arusaadav, kuid näeme probleemi, mis võib tekkida praktilise rakendamisega. Nimelt tekib küsimus, kuidas jõuab viidatud isikuteni info, kes on tervishoiuteenuse osutaja? Selgitame, et täna puudub SKA-l ja kohalikel omavalitsustel juurdepääs terviseinfosüsteemi andmetele ja seetõttu ei omata ka infot selle	<p>Selgitatud. Eelnõuga ei looda lastekaitsetöötajatele ligipääsu tervise infosüsteemile ja sealsetele andmetele, sh tervishoiuteenuse osutajate kohta. Ka edaspidi saab lastekaitsetöötaja infot lapsele osutatavate (eriarsti) teenuste</p>

		<p>koha, kes ja millist tervishoiuteenust isikule on osutanud (nt psühhiaatrikliinikus).</p>	<p>kohta lapselt endalt, vanematelt, lähedastelt, koolilt vms. Samuti võib sellist infot anda lapse perearst. Eelnõu annab lastekaitsetöötajale, kes on saanud teada lapsele osutatavast tervishoiuteenusest, selge õiguse küsida ja saada arstilt selle kohta täiendavat infot, kui see on vajalik lapse abistamiseks. Samuti annab eelnõu selge aluse arstil ise pöörduda lastekaitsetöötaja poole ja edastada abivajava lapse kohta vajalikku teavet.</p>
		<p>7. Eelnõu § 1 punkt 14 (LasteKS § 34⁴). Palume kontrollida, kas paragrahvi pealkirjas peaks olema viide „töötlemisele“, kuna selle sisu muud töötlemist ei reguleeri.</p> <p>Seejuures teeme ettepaneku asendada lõikes 1 lauseosa „nõustamise kvaliteedi tagamiseks“ tekstiga „SKA-le esitatud kaebuste lahendamiseks“ ja kaaluda ka salvestiste väljastamisega seonduva reguleerimist. On oluline, et isikutel oleks võimalik helistada lasteabitelefoni, kartmata sellega seonduvaid tagajärgi. Selle eesmärgi tagamiseks peaks vastavale teabele juurdepääs olema vägagi piiratud. Näiteks võiks vastava teabe väljastamine olla lubatud üksnes isikule endale või kriminaalmenetluses uurimisasutuse või kohtu nõudel. Seejuures ei peaks olema lasteabitelefoni tehtud kõnedele juurdepääsu isegi laste vanematel või eestkostjatel, kuna see võib mõjutada lapsi abi otsimast.</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Muutsime eelnõus paragrahvi pealkirja. Samuti täiendasime sätet teabele juurdepääsu osas ning lisasime § 34⁴ uue lõike 2. Arvestamata jätsime ettepaneku asendada lõikes 1 lauseosa „nõustamise kvaliteedi tagamiseks“ tekstiga „SKA-le esitatud kaebuste lahendamiseks“. Leiame, et kaebuste lahendamine ei ole eraldiseisev seadusest tulenev ülesanne, mille täitmiseks oleks põhjendatud kõnesid salvestada, vaid kaebuste lahendamine on osa teenuse (nõustamise) kvaliteedi tagamisest. Ettepanek välistada lapsevanemate ja lapse eestkostjate juurdepääs lasteabitelefoni tehtud kõnedele vajab täiendavat analüüsi ning seda ei ole võimalik lahendada praeguses eelnõus.</p>

			Samas peab SKA pärast eelnõu jõustumist igal juhul lähtuma kõnesalvestise väljastamiseks õigusliku aluse olemasolust, kõnede salvestamise eesmärgist, mis on nimetatud lõikes 1 ja täpsustatud lõikes 2 (õigus väljastada salvestis õiguskaitseasutusele), ning kindlasti lapse huvidest (LasteKS § 21).
		8. Eelnõu § 3 (PISTS § 26 lõige 1) ja § 1 punkt 11. Meile jääb ebaselgeks milliste andmete alusel puude raskusastme tuvastamise menetlus algatatakse ja kes on sellises menetluses taotleja. PISTS § 22 lõike 1 kohaselt tuleks puude raskusastme tuvastamise menetluse algatamiseks esitada taotlus, mille andmete koosseisu kinnitab valdkonna eest vastutav minister (lõige 4). Seejuures piiravad PISTS § 23 lõiked 2 ja 3 SKA juurdepääsu andmetele ning vastavate andmete töötlemine on lubatud üksnes isiku nõusolekul. Meie hinnangul võiks varajast sekkumist vajavate seisundite puhul olla protsess üles ehitatud sarnaselt tööealiste vanusgrupile, kus taotlus võetakse vastu Eesti Töötukassa poolt. Vastasel juhul tekkib olukord, kus SKA-l puuduvad puude raskusastme tuvastamiseks vajalikud andmed, nõusolek terviseandmete vaatamiseks, jne.	Selgitatud. Protsessi üles ehitamisel vaatame töötukassa analoogi ning SKA-le edastatakse kõik vajalikud andmed puude raskusastme menetluse alustamiseks.
		9. Eelnõu § 4 punkt 3 (SHS § 140 ⁷ lõige 2). Meie hinnangul võib kõikide teenuste osutamise nõue olla hiljem takistuseks piisavate partnerite leidmisel. Sellest tulenevalt võiks antud regulatsioon olla sõnastatud paindlikumalt ja kaalutusõigusega (nt SKA võib jätta lepingu sõlmimata, kui ei pakuta kõiki teenuseid).	Mitte arvestatud. Tänapäevane ja varasem praktika näitavad, et kompleksne abi ühe teenuseosutaja juures on tõhusam ja lihtsamini administreeritav. Juba tänapäev pakuvad teenuseid kompleksena 4 teenuseosutajat. Kaalutusõiguse andmine Sotsiaalkindlustusametile võib põhjustada vaidlusi ebavõrdse kohtlemise osas.

		<p>10. Eelnõu § 4 punkt 3 (SHS § 140⁷ lõige 4). Teeme ettepaneku kaaluda sõnastuse täpsustamist järgmiselt: „(4) Sotsiaalkindlustusamet ei sõlmi lepingut perepõhise asendushoolduse tugiteenuste osutajaga, kes on rikkunud eelnevalt sõlmitud tasu maksmise kohustuse ülevõtmise lepingut nii, et rikkumise tulemusena on leping üles öeldud, hüvitatud kahju või nõutud leppetrahvi. Lepingut võib sõlmida, kui tugiteenuste osutaja esitab tõendid selle kohta, et ta on võtnud meetmeid oma usaldusväärsuse taastamiseks ja nimetatud rikkumisest on möödunud rohkem kui 3 aastat, leppetrahvi ei kohaldata maksimummääras või kahju ei olnud suur.“. Kuigi RHS-is kasutatakse sarnast sõnastust, siis see on keeruline ja sunnib SKA-d igal juhtumil uuesti hindama, kas rikkumine oli oluline ja kas tingimus, mida rikuti, oli oluline (s.t eelnõu sõnastuse puhul ei piisa sellest, et on leppetrahvi tehti, vaid on lisaeeldus, et “rikkumine oli oluline või pidev” ja “rikuti lepingu olulist tingimust”). Seetõttu oleks hea, kui sõnastus oleks imperatiivne ja selle leevendamiseks saaks (sarnaselt RHS-i heastamisega) sisse tuua erandid. Lisaks võiks sarnase regulatsiooni lisamist kaaluda ka teiste SHS-i ja OAS-i tasu maksmise kohustuse ülevõtmise lepingute juurde.</p>	<p>Arvestatud. Sõnastust täpsustatud.</p>
		<p>11. Eelnõu § 4 punkt 3 (SHS 13. jagu). Meile jäi eelnõud lugedes ebaselgeks, et millega on määratletud perepõhise asendushoolduse tugiteenuse sihtrühm (teenust saama õigustatud isikud), kes otsustab teenusele suunamise ja lõpetamise ning muud teenuse korraldusega seonduvad</p>	<p>Selgitatud. Teenuse korraldus erineb viidatud erihoolekandeteenustest. Tugiteenuste puhul on esmasteks osapoolteks pere ja teenuseosutaja, viimasel peab olema kehtiv leping</p>

		<p>küsimused (vt nt analoogia erihoolekandeteenuste puhul SHS § 70, 71, 80).</p>	<p>Sotsiaalkindlustusametiga. Perepõhise asendushoolduse tugiteenuste sihtrühm on määratletud teenuste osutamise kaudu §-s 130⁶ lõikes 1 ehk kasuperede täiskasvanud pereliikmed. Teenusele suunamine algab pere pöördumisega teenuseosutaja poole ning algab pärast seda kui perepõhise asendushoolduse tugiteenuste osutaja ja pere on kokku leppinud § 130⁶ lõike 3 alusel sätestatud teenuste osutamises. Vajaduspõhisele peretoe teenuse vajaduse peab kinnitama kohalik omavalitsus. Teenuste osutamine lõpetatakse määrusega reguleeritud mahu täitumisel või pere õigustatud isikuna sihtgruppi kuulumise lõppemisel.</p>
9.	<p>Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus</p>	<p>Lastekaitseaduse eelnõuga luuakse võimalus abivajaduse varajaseks märkamiseks ning sellega seonduva vajaliku info liikumiseks erinevate infosüsteemide vahel.</p> <p>Eelnõu seletuskirja punktis 6.4. Mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale tuuakse välja, et muudatuste kaudu on kavandatud varajast sekkumist vajavate seisunditega laste andmete liikumine infosüsteemide vahel (STAR, TIS, RR) ja arendused, mille kaudu perepõhise asendushoolduse tugiteenuste osutamise ja rahastamise andmed kantakse edaspidi STAR-i.</p>	<p>Selgitatud. Automaatse andmevahetuse loomine on seotud välisrahastusega, mistõttu peavad sätted jõustuma hiljemalt 2025. a I kv. Lisaks on praeguse EN sõnastuse alusel tegu KOV-i võimalusega välja selgitada perede täiendav abivajadus. Andmevahetus rakendub, kui arendused on valminud.</p>

		<p>Riskina on seletuskirjas välja toodud võimalik IT-arenduste hiline mine või lahenduse praktikale ja eelnõu eesmärkidele mittevastavus. IT-arenduste puhul on riski maandamiseks ettenähtud tihe koostöö osapoolte vahel, et lahendused saaks olema eesmärkide kohased ja praktiliselt mugavad kasutajatele. Varajast sekkumist vajavate seisunditega laste andmete liikumiseks TIS-ist STARi KOV töölaualle kavandatavate arenduste ajaraam ja maht on hindamisel ning selle sätte jõustumine praktikas on sõltuv IT-arenduste valmimisest. TEHIK hinnangul on tegemist ulatusliku arendusvajadusega, mis vajab põhjalikku analüüsi, et välja selgitada andmevahetuse ulatus, et hinnata andmevahetuse osapoolte arendusvajaduse mahtu ja aja kulu. Kaardistada on vaja andmeandjate ring ning andmevahetusega seonduvate andmete koosseis. Detailsem arendusprotsessi vajaduse kaardistus on seletuskirja kohaselt kavandatud allasutuste arendustegevustesse aastatel 2024 - 2025.</p> <p>Eelnõuga planeeritava andmevahetuse riskivabaks väljatöötamiseks tuleks TEHIKu hinnangul muudatusega seonduva arenduse elluviimiseks planeerida minimaalselt 12 kuud alates hetkest kui on paigas täpne arendusvajadus. Arvestades asjaolu, et täna ei ole veel arendusega seonduva analüüsiga alustatud ning arendused ei ole planeeritud TEHIKu tööplaani, palume kaaluda arendusega seonduvate eelnõu punktide jõustamist alates 2026 aastast, et vältida seletuskirjas toodud IT arendustega seonduvate riskide realiseerumist.</p>	<p>Arvestatud. STAR arenduste kaudu tugiteenustega seonduvate andmete sisestamist ja vahetamist puudutavad sätted jõustuvad 01.01.2027.</p>
10.	<p>Andmekaitse Inspeksioon</p>	<p>1. Andmete edastamine varajast sekkumist vajava seisundi puhul Eelnõu § 1 punktis 11 esitatud lastekaitse seaduse (LasteKS) § 27² muutmiseiga antakse alus KOV-ile välja selgitada lapse ja pere abivajadus omal algatusel, kui lapsel on TIS-i kantud</p>	<p>Arvestatud. Täname tähelepanu juhtimise eest, seletuskiri täiendatud.</p>

		<p>andmed varajast sekkumist vajava seisundi kohta. Luuakse alus andmete automaatseks edastuseks rahvastikuregistri-järgse elukoha KOV-ile, et välja selgitada võimalik abivajadus ning pakkuda proaktiivselt tuge. Samas seletuskirjas räägitakse § 27² lg 3 kohta, et varajast sekkumist vajavate seisundite kohta andmete edastamine KOV-i töötajale toimub lapsevanema või eestkostja nõusolekul.</p> <p>Sättest endast ega seletuskirjas toodud skeemist (Joonis 1. Andmevahetus) ei tulene aga, et KOV-il tekib juurdepääs andmetele (diagnoosile) lapsevanema või eestkostja nõusolekul. Vastupidi, andmevahetuse skeemist tulenevalt KOV saab info STAR-i töölauale, kui TIS-i sisestatakse diagnoos (automaatselt, mitte vanema või eestkostja nõusolekul). Ülaltoodust tulenevalt jääb arusaamatuks, kas TIS-i kantud andmed varajast sekkumist vajava seisundi kohta jõuavad KOV-i töötajani siiski automaatselt või lapsevanema või eestkostja nõusolekul. Kui seadusandja sooviks on andmete edastamine siduda nõusolekuga, peab see selgelt tulenema seadusest, mida hetkel ei ole. Arusaamatuks jääb ka see, kuidas, kellele ja millal (millises etapis) peab vanem või eestkostja nõusoleku andma. Vanema või eestkostja nõusolek tuleb kõne alla alles LasteKS § 27² lg-s 4: kohaliku omavalitsuse üksus edastab vanema või eestkostja nõusolekul käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud lapse kohta andmed Sotsiaalkindlustusametile puude raskusastme tuvastamiseks. Ehk nõusolekul toimub ainult andmete edastamine KOV-ilt SKA-le puude raskusastme tuvastamisel. LasteKS § 27² lg 4 osas jääb arusaamatuks, kas sisuliselt on tegemist puude raskusastme tuvastamise taotlemisega lapse esindaja asemel või piirduakse KOV-il olemasolevate andmete edastamisega.</p> <p>Nõusolek andmete edastamiseks ja taotlemine on oma sisult kaks erinevat õigustoimingut.</p>	
--	--	---	--

		<p>Andmete edastamine ainuüksi (ilma tahteavalduse ehk taotluseta) ei saa algatada puude raskusastme tuvastamise protseduuri, kuna puude raskusastme tuvastamise menetlus algatatakse taotluse alusel (vt puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2² lg 1). Nimetatud sätte kohaselt aga tuleb välja, et andmete edastamisega algabki menetlus. Seletuskirja kohaselt sätestatakse selle sättega KOV-i võimalus edastada lapsevanema või eestkostja nõusolekul andmetöötluse teel automaatne taotlus SKA-le puude raskusastme tuvastamiseks lapse puhul, kel on varajast sekkumist vajav seisund. Ehk seletuskirja põhjal võib siiski järeldada, et seadusandja sooviks oli võimaldada KOV-il esitada ise taotlus.</p> <p>Küsitavaks jääb ka see, kuidas juhul, kui KOV ise esitab SKA-le taotluse, toimub selliste andmete edastamine, mille töötlemine on vajalik SKA-le puude raskusastme kohta otsuse vastuvõtmiseks, kuid millised KOV-il puuduvad (KOV-il on seoses varajast sekkumist vajavate seisunditega õigus töödelda ainult § 27² lg-s 3 loetletud andmed), nt terviseandmed (puude raskusastme tuvastamise taotluse II osa).</p>	
		<p>LasteKS § 27¹ lg 1 planeeritava sõnastuse kohaselt teavitatakse abivajavast lapsest § 27 kohaselt, edastades vajalikus ulatuses teadaolevad andmed. Selgitame, et isikuandmete töötlemise üldpõhimõtete (isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 5), eelkõige eesmärgipärasusega ei ole kooskõlas sellise määratlemata õigusmõiste nagu „vajalikus ulatuses“ kasutamine. Küsimuse seaduse tasandil reguleerimisega peaks juba seadusandja poolt saama vastatud küsimus, millised on taotletava eesmägi suhtes vajalikud andmed, mida edastada võib. Selle küsimuse vastuseta jätmine tekitab suure tõenäosusega olukorra, kus andmete edastajad (kes viitad sätte kontekstis pole ka erialaspetsialistid) hindavad küsimust liialt</p>	<p>Osaliselt arvestatud. Arvestades lastekaitsejuhtumite variatiivsust, ei pea me võimalikuks täielikult loobuda määratlusest „vajalikus ulatuses“, kuid täiendasime seda sõnaga „<u>vähimas</u> vajalikus ulatuses“. Edastatavate andmete koosseisu ja ulatust piiritleb ka lauseosa „temale [s.o spetsialistile] teadaolevad käesoleva seaduse § 34² lõigetes 3 ja 4 nimetatud andmed“. Andmete edastamist hakkavad suunama ka vormid ja juhendid, mis töötatakse</p>

		subjektiivselt, ilma erialaste teadmisteta ning edastavad põhjendamatult suure andmekoosseisu.	välja ja võetakse kasutusele sätte kavandatud jõustumise ajaks 2025.a. Täiendasime vastavalt ka eelnõu seletuskirja.
		Sama sätte lõige 2 lubab abivajavast lapsest teatanud isikule anda teavet juhtumimenetluse alustamise ja menetlustoimingute kohta, kui see on vajalik lapse heaolu toetamiseks. Siinkohal on sõna „teave“ liiga üldine ja jätab liiga laia kaalutusruumi kellele ja mida juhtumi kohta edastada. Sätet tuleks seega täpsustada ja anda indikatsioon, mis ulatuses teabe andmine lubatud on.	Arvestatud. Muutsime eelnõu ja kitsendasime antava teabe ulatust.
		2. Terviseandmete töötlemise eesmärk Eelnõu § 34 ² reguleerib, kelle ja mis andmeid lapse abivajaduse hindamiseks töödeldakse. Sätetest jääb mulje, et iga abivajava lapse teate saamine käivitab kogu lõigetes 2-4 toodud andmekoosseisu kogumise. Iga juhtumi puhul, eriti kui abivajadus ei ole üldse selge, ei pruugi olla vajalik ega proportsionaalne kogu andmekoosseisu koguma asuda. Lisaks jääb selgusetuks, millist ringi mõeldakse lapse perekonna all (kas ka vanavanemaid, täiskasvanud õde-vendi, tädi ja onu jms). Kuivõrd perekonna kohta kogutavate andmete hulk on suur ja tundlik, tuleb kindlasti täpsustada, keda lapse perekonna all mõeldakse.	Arvestatud. Eelnõusse on lisatud LasteKS § 34 ² lõike 1 teine lause isikuandmete töötlemise põhimõtete kohta ning seletuskirja selles osas täiendatud mh selgitustega andmete töötlemise eesmärgipärasuse ja minimaalsuse kohta. Eelnõusse on lisatud ja LasteKS §-s 34 ² lõikes 2 täpsemalt defineeritud „pereliikme“ mõiste.
		Täpsustamist vajab § 34 ² lg 3 punkti 3 sõnastus „lapsevanema seisund“ – mida selle all mõeldakse.	Arvestatud. Täiendasime eelnõu seletuskirja.
		Eelnõu §-s 34 ³ ettenähtud õigus saada tervishoiuteenuseosutajalt teavet lapse, lapsevanema, perekonna ja leibkonna liikme terviseandmete saamiseks on sõnastatud taaskord liiga üldiselt. Kuivõrd terviseandmed on väga tundlikud ja tervishoiutöötajatel	Selgitatud. Antud säte ei ole iseseisev alus terviseandmete töötlemiseks, isikuandmete sh terviseandmete töötlemise õigust ja ulatust reguleerib

		<p>on saladuse hoidmise kohustus, tuleks selleks, et vältida mh ka inimeste hirmu arstile pöördumiseks, siiski täpsustada, millistel juhtumitel on terviseandmete küsimine põhjendatud (eelkõige muude kui lapse ja lapsevanema puhul). Tuleb arvestada, et tervishoiuteenuse osutajal ei ole võimalik objektiivselt kontrollida, kas andmeid küsitakse lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks, seega jääb liiga suur vastutus ja enesejärelvalve kohaliku omavalitsuse lastekaitse spetsialistile.</p> <p>Lisaks tuleks vähemalt seletuskirja tasemel, kuid parem kui rakendusakti tasandil indikeerida, millisel vormil, mis kanaleid pidi lastekaitse spetsialist ja tervishoiuteenuse osutaja andmeid vahetavad.</p>	<p>eelnõus LasteKS § 34². Antud säte on erisäte võlaõigusseaduse § 768 suhtes, mis sätestab tervishoiuteenuse osutaja saladuse hoidmise kohustuse – erisäte annab selge seadusliku aluse abivajava lapse juhtumil saladuse hoidmise kohustusest kõrvale kalduda.</p> <p>Täiendasime vastavalt ka seletuskirja § 34⁴ osas. Seejuures peame vältimatuks, et andmete küsimisel ja edastamisel jääb teatud vastutus spetsialistidele, s.o ühelt poolt lastekaitse- ja teiselt poolt tervishoiutöötajale.</p> <p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud terviseandmete vahetamise kanalite osas.</p>
		<p>3. Lasteabitelefoni kõnede salvestamine</p> <p>Eelnõu § 34⁴ lg 1 kohaselt lasteabitelefoni tehtud kõned salvestatakse lapse abivajaduse väljaselgitamiseks ja abi paremaks osutamiseks, salvestise kasutamiseks tõendina süüteomenetluses ja nõustamise kvaliteedi tagamiseks. Samas lasteabitelefoni helistajale lubatakse anonüümsust l. Ka LasteKS § 27 lg 5 teise lause kohaselt abivajavast lapsest teavitaval isikul on enda või oma perekonna kaitseks õigus jätta teavitamisel enda kohta andmed avaldamata. Samas telefonikõne salvestisele jääv inimese hääl on isikuanne, ka siis, kui inimene kõnes oma nime või muid täpsemaid andmeid ei maini. Hääl alusel on isik identifitseeritav sarnaselt sõrmejäljele. Seega pole küsimus mitte niivõrd selles, milliseid andmeid isik helistades avaldab, kui isiku hääl on sellises,</p>	<p>Selgitatud. Kõnede salvestamise eesmärgi saavutamiseks ei ole võimalik (vähemalt praegusel ajal) kasutada alternatiivseid lahendusi, nt kõnede transkriptsiooni, sest süüteomenetluses võivad olulist tõenduslikku tähendust omada ka helistaja hääletoon, emotsioon, taustahelid jms. Lisaks ei paku tänased tehnilised võimalused, sh AI, ka piisavalt kvaliteetset transkriptsiooni, mis annaks täpselt ja veatult edasi kõne sisu, sh kui helistaja diktsioon ei ole selge, räägitakse läbi nutu vms. Ebatäpne kõne</p>

		<p>mis on samuti isikuanne. Järelikult telefonikõnede salvestamise korral anonüümsusele viitamine on eksitav, kuna anonüümsuse tagamine ei ole sellisel juhul võimalik. Tuleks kaaluda ka alternatiivseid võimalusi sama eesmärgi saavutamiseks, nt kõnede automaatset transkriptsiooni – nii ei salvestu helistaja hääl.</p>	<p>transkriptsioon ei täidaks salvestamise eesmärke.</p> <p>Asjakohane on märkus, et kõne salvestamisel ei saa tagada täielikku anonüümsust, kuivõrd isiku hääl on samuti isikuanne. Edastasime märkuse Sotsiaalkindlustusametile, et täpsustada vastavat teavet lasteabi veebilehel.</p>
		<p>Eelnõu § 34⁴ lg 2 kohaselt säilitatakse telefonikõnede salvestised kuus kuud. Seletuskirjas ei ole toodud säilitustähtaja põhjendust. Andmetöötaja peab suutma eluliselt põhjendada salvestamise vajadust/eesmärki; kinnitust peab leidma, et eesmärki pole võimalik saavutada andmesubjekti vähem riivaval moel ning tegelikult alles seejärel tuleb otsustada, kas kõnesid üldse salvestada ja kui kaua neid säilitada. Kuna säilitustähtaja pikkus ei ole seletuskirjas analüüsitud, ei ole AKI-l võimalust võtta seisukohta niivõrd pikka säilitustähtaja põhjendatuse osas. Mida pikemalt telefonivestluse salvestusi säilitatakse, seda suurem riive on isiku põhiõigustele ja -vabadustele. Salvestiste säilitamine nõ „igaks-juhaks“ ei ole kooskõlas IKÜM säilitamise piirangu põhimõttega. AKI soovib täiendada seletuskiri kõnede säilitamise tähtaja põhjendusega ning vajadusel korrigeerida seaduses kehtestava tähtaja pikkust.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu seletuskirja on täiendatud.</p>
		<p>Ka sotsiaalhoolekande seaduse paragrahvi 145¹ lõiget 3³ planeeritakse sõnastada selliselt, et isikuandmeid säilitatakse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris kuni lapse täisealiseks saamiseni. Võib küll eeldada, et taoline säilitustähtaeg on valitud seoses tsiviilõigusliku õigusvõime vanusemääraga, kuid seletuskiri sellele vastust ei anna. Üks</p>	<p>Arvestatud. Selgitused lisatud seletuskirja.</p>

		isikuandmete töötlemise üldpõhimõte on ka minimaalsuse põhimõte (IKÜM art 5), mis nõuab, et seletuskirjas poleks üksnes konstateeritud, mis on säilitustähtaeg, vaid esitatud põhjendus, miks nii pikk tähtaeg on vältimatult vajalik ning miks see ei saa mingil juhul olla lühem.	
		4. Psühhiaatrilise abi seadus Eelnõuga muudetakse psühhiaatrilise abi seaduse § 5 lõiget 2, mh: „Teabe edastamine lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku kohta on lubatud ka kohaliku omavalitsuse üksusele ja Sotsiaalkindlustusametile lastekaitseseaduses sätestatud ulatuses lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks.“ Taaskord on eesmärk, millega lubatakse väga tundliku andmestiku andmine, liiga üldine. Sätestada tuleks lisakriteeriumid, millega hinnata, kas nii tundlike andmete saamine on põhjendatud või mitte.	Arvestatud. Eelnõus on sättesse lisatud täpsem viide LasteKS §-s 34 ² loetletud terviseandmetele, kuivõrd terviseandmed hõlmavad ka vaimse tervise andmeid. Samuti on seletuskirjas täiendavalt põhjendatud selliste andmete töötlemise vajalikkust ja põhjendatust (eelnõu § 3).
10.	Lastekaitse Liit	MTÜ Lastekaitse Liit tänab võimaluse eest esitada arvamus lastekaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule. Lastekaitse Liit tunnustab Sotsiaalministeeriumi põhjalikku tööd, mida on tehtud eelnõu koostamisel ja et läbi on viidud mitu lastekaitsetöö kvaliteeti ja protsesse käsitlevat analüüsi, mille tulemuste põhjal on algatatud lastekaitse reform. Planeeritud muudatustega parendatakse pikalt tähelepanu all olevaid kitsaskohti lastega töötavate spetsialistide koostöös ja andmevahetuses. Ette on näha abivajajate perede arvu suurenemist ning lisanduvad ka nõudmised lastekaitse- ja peretöötajatele. Seega tekib põhjendatud küsimus lastekaitsetöötajate piisavuse kohta. On lubamatu, et Eestis on 21-s KOV'is 1 lastekaitsetöötaja ja 7-s veelgi vähem (st osajaga või üldse mitte). Suur töökoormus ja vähene tugi (sh	Täname ettepanekute eest. Kohaliku ja riigi tasandi ennetustegevuste, abivajava lapse mõiste ning võrgustikutööga seonduva täpsustamine on plaanis järgmises seadusemuudatuste pakettis 2024.-25.aastal. Piisavate ressursside olemasolu lastekaitsetöök ja spetsialistide tõhusam toetamine

	<p>KOV-i juhtkonnalt) mõjutab lastekaitsetöö kvaliteeti, põletab lastekaitsetöötajad läbi ning soodustab liigset tööjõu voolavust. Kuigi abivajavate laste märkamine ja teavitamiskohustus erineva valdkonna spetsialistide poolt on eelduseks ennetustöö paranemiseks, siis juhtumite kasvuga suureneb veelgi lastekaitsetöötajate ajaressursi puudus ennetuseks. LasteKS-is on ennetustöö sätestatud üldiselt ja deklaratiivselt, kuid KOV-idel ei ole proaktiivset kohustust ega raamistikku ennetuse korraldamiseks. Lastekaitse Liit soovib:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Pöörata suuremat tähelepanu ennetusele ja suunata ressursi järjepidevaks ennetustegevuseks. Muuhulgas tuleb toetada sihitatud rahastusega ennetusteenuste tagamist kohalikul tasandil. * Eraldada sihtotstarbelisi ressursse lastekaitsetöötajate juurde palkamiseks, suurendada lastekaitse valdkonna spetsialistide kvalifikatsiooni ja kompetentsust ning sekkumistegevuste kvaliteeti. Sealhulgas tagada, et kõikidele lastekaitsetöötajatele oleks kindlus-tatud vajaminevad toetusmeetmed (sh supervisioon, mentorlus, juhendid, väljaõpe, vääriline palk). * Vähendada KOV-ide vahelist ebavõrdsust lastekaitsetöötajate tasustamisel ja pöörata suuremat tähelepanu lastekaitsetöötajate motiveerimisele ja toetamisele nii nende iga-päevases töös kui ka kriisisituatsioonides. <p>Kuna lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamine toimub võimalusel alati koostöös lapse ja tema vanemate või muude last kasvatavate isikutega, siis on oluline selgitada ühiskonnas laiemalt lastekaitsetöö eesmärki ja parendada lastekaitsetöötajate mainet, sh selgitada ühiskonnas, võrgustikus ja kogukonnas, mis on lastekaitse ülesanded. MTÜ Lastekaitse Liit näeb oma igapäevases töös, et paljudel abi või nõu vajavatel inimestel puudub teadmine, oskus ja arusaam, kelle poole lastekaitse küsimustes pöörduda. Segadust tekitab</p>	<p>vajab võimaluste otsimist ja praktikate ühtlustamist kohalikul tasandil, mis ei ole üksnes õigusliku regulatsiooniga lahendatavad küsimused.</p>
--	--	---

		<p>lastekaitsetöötaja ametikoha ümbernimetamine lapse heaolu spetsialistiks, mida pole samuti laiemale üldsusele arusaadavalt kommu­ni­keeritud.</p> <p>Positiivne, et eelnõus on nimetatud need lastega töötavad isikud, kellel on suurendatud kohustus lapse abivajadust märgata ja sellest KOV lastekaitsetöötajat teavitada, edastades kohe ka vajalikud andmed lapse arvatava abivajaduse kohta. Samas tuleb jätkuvalt kommu­ni­keerida valdkondade üleselt ja laiemale üldsusele abivajavast lapsest teatamise kohustusest, ning soovitage veelgi selgemalt kirjeldada abivajava lapse mõistet. On oluline, et abivajava lapse all mõistetakse ka last, kelle vanem on teinud suitsiidikatse, kes on lähisuhtevägivalla tunnistajaks või kelle vanem on vangistuses. Andmetest teadlikuks saades on rahvastikuregistri järgse elukoha KOV-i ülesanne hinnata lapse abivajadust ja pakkuda lapse abistamiseks vajalikke meetmeid juhindudes seejuures LasteKS §-s 28 sätestatud abivajaduse hindamise ja §-s 29 sätestatud abi osutamise põhimõtetest. Kui täiendavat abivajadust ei tuvastata või kui laps on juba KOV-i vaateväljas, puudub paralleelse juhtumikorralduse algatamise vajadus.</p> <p>Tallinna Ülikooli (2023)¹ tehtud uuringust selgus, et küsitlusele vastajatest (EMO õde, perearst, kiirabitöötaja, koolipsühholoog, logopeed, perearst jt) leidsid, et neil ei ole piisavalt teadmisi (67%) ega oskusi (70%) ega ka kogemusi (70%) suitsiidse inimese käsitlemiseks. Laste ja noorte puhul tuntakse vajadust järelevalve mehhanismi järele, kus järgneval päeval võetaks alaealise ja/või tema lähedastega ühendust, et tagada alaealise turvalisus ja järeלטugi ning olla kindel, et alaealine jõuab järgmise spetsialistini. Lastekaitse Liit soovib, et need teemad oleks integreeritud spetsialistidele mõeldud (e-) koolitustes.</p> <p>Lisaks:</p>	
--	--	--	--

		<p>* Tõhustada multidistsiplinaarset koostööd võrgustikes ning organiseerida süstemaatilisi kohtumisi (sh perede ja laste komisjoni (vms) loomist KOVIDes), et luua igas piirkonnas valdkondadeüleline koostööformaad täpsemalt eesmärgistatud ja omavahel seostatud tegevuste koordineerimiseks tervishoiu-, sotsiaal- ja haridusvaldkonnas.</p> <p>* Suurendada vaimse tervise komponenti kõigi esmatasandi spetsialistide täienduskoolituste programmide seas (sh lasteaiaõpetajad, õpetajad, pereõed ja -arstid). Ühendada toimivaks ja koordineeritud võrgustikuks perearsti-, koolitervishoiu, eriarstiabi- ning õppenõustamisteenus.</p> <p>* Koolitada kõiki lastega töötavaid spetsialiste, tundmaks ära enesetapakalduvusi ja märkamaks vaimse tervise probleeme.</p> <p>Lastekaitse Liit tunnustab, et eelnõuga pööratakse suuremat tähelepanu hooldusperede toetamisele ning kehtestatakse perepõhise asendushoolduse tugiteenuste sisu, korraldus ja rahastamine. Samas on lahendamata jäänud hooldusperede ja ka lastekaitsetöötajate murekoht seoses asendushooldusel viibiva lapse ja tema bioloogilise perega suhtlemisel. Kuna lapse ja tema vanemate kohtumine toimub enamasti nädalavahetusel, või lastekaitsetöötaja töövälisel ajal, ei ole lastekaitsetöötajal võimalust alati hooldusperet ja last nende kohtumise korraldamisel toetada. Lastekaitse Liit teeb ettepaneku luua juhised lapse sünnipere toetamiseks ja lisada tugiteenuste nimekirja kohustus lapse ja sünnipere suhtlemise toetamiseks.</p>	<p>Selgitatud. Täname teid tähelepanu juhtimise eest. Asendushooldusel viibiva lapse ja tema bioloogilise pere suhtlemist korraldab lapse eestkostjaks olev kohalik omavalitsus. See võimaldab planeerida kokkusaamisi sellisel moel, et see arvestaks kõikide osapoolte vajadusi ja võimalusi. Hoolduspere osalemine nendel kohumistel on vajalik vaid siis, kui see on lapse huvides. Perekondlike suhete toetamine ning koostöö lapse sünniperega on teemad, mis leiavad põhjalikku käsitlemist hooldusperedele mõeldud PRIDE koolitusel. Juhiste loomist koostöös SKA-ga peame vajalikuks.</p>
--	--	--	---

		<p>Mis puudutab LasteKS § 20. sätestatud lapsega töötava isikuna töötamise piiranguid, soovib Lastekaitse Liit võtta arvesse Õiguskantsleri ettepanekuid seoses 2023. aastal avalikkuse ette tulnud Rakvere Lille Kodus toimunud puuetega laste väärkohtlemise juhtumitega2.</p> <p>* Kaaluda eluaegse lastega keelu töötamise kohaldamise sätestamisele lastekaitseseaduses ka niisugustel kehalise väärkohtlemise juhtumitel, kui tegu on toime pandud alaealise suhtes korduvalt või süstemaatilisel.</p> <p>* Kaaluda uue karistusnormi loomist, milles sätestatakse, et karistatav peaks olema ka kaitsetus või abituse olukorras inimeste muul viisil väärkohtlemine või süstemaatiline alandamine (näiteks ohvrites hirmu, ängi ja alaväärsustunde tekitamine). Lastekaitse Liit toetab eelnõu ja avaldab hea meelt, et eelnõu pakub pikalt oodatud lahendused paljudele praktikas esinevatele kitsaskohtadele. Lastekaitse Liit rõhutab, et teavitusel ja koolitusel on muudatustega püstitatud eesmärkide saavutamisel väga oluline roll.</p>	<p>Selgitatud. Oleme Õiguskantsleri ettepanekuid analüüsinud ja jõudnud seisukohale, et LasteKS-is lastega töötamise keelu kohaldamisala laiendamine Õiguskantsleri soovitatud viisil ei ole võimalik ilma muudatusteta karistusõiguses. LasteKS §-s 20 on lastega töötamise piirangud kehtestatud põhimõttel, et lastega töötamise ajutine või alaline keeld tekib isiku karistamisel teatud karistusseadustiku või kriminaalkoodeksi normide (süüteo koosseisude) alusel. Seni kui puudub spetsiifiline karistusnorm (alaealise) korduva või süstemaatilise väärkohtlemise eest vastutusele võtmiseks, ei ole võimalik kehtestada lastega töötamise alalist keeldu sellise teo eest. Meile teadaolevalt analüüsib Justiitsministeerium praegu</p>
--	--	--	--

			karistusseadustiku täiendamise võimalust ning töötame antud ettepanekuga edasi vastavalt selle analüüsi tulemustele.
10.	Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon	<p>Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon tänab kaasamise eest tagasisidestamiseks Lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõud. ESTA jagab enda põhimõttelist nõusolekut eelnõus viidatud seisukohtadele.</p> <p>Andsime tagasisidet ka Lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuse laste heaolu suurendamise kohta. Saame aru, et edaspidi on plaanis suuremahulisem muutmine seoses lastekaitse seadusega. Seetõttu juhime tähelepanu, et oleme enda mõtted eelnevalt nimetatud dokumendis edastanud.</p> <p>Lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga seoses teeme ettepaneku täiendada Perepõhise asendushoolduse tugiteenuste eesmärki, loetelu ja korraldus § 140³ lõige 4 järgmiselt: (4) Perepõhise asendushoolduse tugiteenuste pakkumist korraldab Sotsiaalkindlustusamet, kuid algatab KOV lastekaitsetöötaja.</p>	<p>Mitte arvestatud.</p> <p>Eelnõu kohaselt saavad perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid lisaks hooldusperedele ka eestkoste- ning lapsendajapered. Enamus tugiteenuseid on peredele vabatahtlikud, välja arvatud kohanemistoe teenus, mis on hooldusperedele kohustuslik ning vajaduspõhine peretoe teenus, mille saamiseks on vajalik KOV kaasatus. Oluline on, et teenusele saamise protseduur oleks kasupere jaoks lihtne ega suurendaks asjatult KOV-ide halduskoormust suunamise ülesandega.</p>
11.	Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus	<p>1. Tunnustame sotsiaalministeeriumi treenerite kaasamise eest seaduse täiendamine paragrahvis § 27¹. Lapsega töötava isiku teade abivajavast lapsest. Treener viibib lapsega suure osa tema koolivälisest ajast ning suhtleb lapsega tihtipeale personaalsemalt ja usalduslikumalt kui nt õpetaja koolis.</p>	<p>Arvesse võetud. Täname tunnustuse eest.</p>

		<p>2. Arvestades, et seadust täiendatakse treeneri isikuga paragrahvis § 27¹ teeme ettepaneku laiendada hetkel kehtivat seadust lasteasutuse sporditeenuse mõistega alljärgnevalt</p> <p><i>§ 35. Lasteasutus</i> <i>Lasteasutus on riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, avalik-õiguslik või eraõiguslik juriidiline isik või füüsiline isik, kes seaduse või muude õigusaktide alusel osutab lastele sotsiaal-, haridus-, spordi- või statsionaarseid tervishoiuteenuseid.</i></p> <p>Seaduse täiendamise vajaduse põhjuseks on asjaolu, et treenerite tööandjateks on reeglina eraõiguslikud spordiklubid jm spordiorganisatsioonid (mitte huvihariduse asutused), mis on määratletud spordiseaduse osas § 4. Spordiorganisatsioonid. Mõõname, et paljudel spordiklubidel on moodustatud ka spordikoolid kui huvihariduse asutused, kuid kaugeltki mitte kõik treenerid pole hõivatud kuulumisega spordikoolidesse.</p>	<p>Mitte arvestatud. Täname ettepaneku eest, mida paraku ei ole võimalik käesoleva eelnõu raames arvestada, tulenevalt eelnõu koostamise ajaraamist ning vajadusest sellist muudatust eelnevalt asjassepuutuvate ministeeriumide ja organisatsioonidega arutada. Kuid kaalume ja arutame ettepanekut kindlasti edaspidi 2024-25.a jooksul, kui valmistame ette järgmist LasteKS-i muutmise eelnõu, milles muu hulgas vaatame üle lasteasutuste kohustused laste õiguste ja heaolu tagamisel ning väärkohtlemise ennetamisel.</p>
12.	Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus	<p>Toetame § 27¹. Lapsega töötava isiku teade abivajavast lapsest täiendamist treenerite mõistega. Treenerite roll ühiskonnas ei ole täna enam pelgalt treeningute läbiviimine, vaid midagi enamat olles nii usaldusisiku kui mentori rollis.</p>	<p>Arvesse võetud. Täname toetuse eest.</p>
		<p>Samas on laste ja noortega sportliku treeningu protsessis vahetult seotud ka teised tugiisikud – koreograafid, füsioterapeudid, konsultandid. Paraku ei ole kõigil lapsi ja noori spordis juhendavatel isikutel veel treenerikutset ja spordiseaduse mõistes ei ole nad treenerid, vaid juhendajad.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kuivõrd lapsi juhendavad spordis ka treenerikutset mitte omavad isikud, on §-s 27¹ nimetatud ka huviringi juhendajad, mis katab vähemalt osa Teie viidatud spetsialistidest. Lisaks eeldab Teie pakutud muudatus lasteasutuse mõiste</p>

		<p>Seetõttu teeme ettepaneku täiendada § 27¹. Lapsega töötava isiku teade abivajavast lapsest:</p> <p><i>(1) Alus-, põhi-, kesk-, kutse- ja huvihariduse ning lastehoiu õpetaja ja tugispetsialist, lastehoius töötav lapsehoidja, laste hoolekandeesutuse töötaja, noorsootöötaja ning lasteasutuses (LasteKS § 35 tähenduses) sporditeenust osutav treener ning juhendaja või muu tugiisik, huviringi juhendaja, tervishoiutöötaja, politseiametnik ja ohvriabitöötaja teatab töös või kutsetegevuses märgatud abivajavast lapsest käesoleva seaduse § 27 kohaselt, edastades vajalikus ulatuses temale teadaolevad käesoleva seaduse § 342 lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmed. Teatamiskohustuse võib täita ka asutuses selleks määratud kontaktisiku kaudu.</i></p>	<p>muutmist, mida me käesolevas eelnõus ei tee (vt vastus järgmisele ettepanekule), mistõttu ei pea me võimalikuks seda praegu arvestada.</p>
		<p>Tulenevalt § 27¹ täiendamisest teeme ettepaneku lisada § 35. Lasteasutus “sporditeenuse” mõiste.</p> <p>§ 35. Lasteasutus Lasteasutus on riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus, avalik-õiguslik või eraõiguslik juriidiline isik või füüsiline isik, kes seaduse või muude õigusaktide alusel osutab lastele sotsiaal-, haridus-, spordi -, või statsionaarseid tervishoiuteenuseid.</p>	<p>Mitte arvestatud. Täname ettepaneku eest, mida paraku ei ole võimalik käesoleva eelnõu raames arvestada, tulenevalt eelnõu koostamise ajaraamist ning vajadusest sellist muudatust eelnevalt asjassepuutuvate ministeeriumide ja organisatsioonidega arutada. Kuid kaalume ja arutame ettepanekut kindlasti edaspidi 2024.-25.a jooksul, kui valmistame ette järgmist LasteKS-i muutmise eelnõu, milles muu hulgas vaatame üle lasteasutuste kohustused laste õiguste ja heaolu tagamisel ning väärkohtlemise ennetamisel.</p>

13.	Eesti Noorsootöötajate Kogu	Eelnõu § 1 p 4: Kinnitame, et see on ENKi vaatest väga hea, et noorsootöötajad saavad nii spetsialistide kui ka füüsiliste isikutena pöörduda ja abivajavast lapsest teatada. See kindlasti suurendab abivajavate laste märkamist ja sellele reageerimist.	Arvesse võetud. Täname toetuse eest. Selgitame , et ka kehtiva LasteKS § 27 alusel on igalühel (sh noorsootöötajal) kohustus ja võimalus lastekaitsetöötajale abivajavast lapsest teatada või ka pöörduda kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötaja või Sotsiaalkindlustusameti lasteabitelefoni poole nõu saamiseks mõne lapse või olukorraga seoses. Seega ei ole pöördumiseks takistusi ka enne eelnõus sisalduva sätte jõustumist 2025. a jaanuaris.
		p 6: lisada kuskile ka: lapse esmane nõustamine. Seda küll ilmselt ka tehakse, kuid siit välja ei tule.	Selgitatud. Lasteabitelefoni kaudu toimuvat laste ja täiskasvanute esmast nõustamist käsitleb LasteKS § 15 lõike 3 punkt 3, mida antud eelnõuga täiendatakse ja lisatakse selle Sotsiaalkindlustusameti ülesande kirjeldusse ka füüsiliste isikute ööpäevaringse nõustamise (vt eelnõu § 1 p 4). Seega ei ole vajalik nõustamist uuesti välja tuua selles sättes.
		p 10: Tunnustame, et loetelus on välja toodud ka noorsootöötaja. Lisada ka noortelaagrite kasvatajad ja juhatajad sinna loetellu (vastavalt noorsootöötaja osakutsele). Peame oluliseks, et erinevad spetsialistid on loetletud, et oleks selge, kellel on abivajavast lapsest teatamise kohustus.	Mitte arvestatud. Täname ettepaneku eest, mida me praegu aga eelnõus ei arvestanud. Nõustume, et ka Teie nimetatud spetsialistidel on kutseoskused ja võimalus lapse abivajadust märgata. Lastega tööalaselt kokkupuutuvaid spetsialiste ongi rohkem kui §-s 27 ¹ nimetatud. Kuigi

			<p>kõiki võimalikke spetsialiste sättes ei nimetata, kohaldub abivajavast lapsest teatamise kohustus siiski ka neile kehtiva LasteKS § 27 alusel. Nimetatud spetsialistide koostööd KOV lastekaitsega tuleb igal juhul soodustada. Lisame, et noortelaagrites töötavad noorsootöötaja kutsega isikud tuleks lugeda ka noorsootöötajaks ehk kohustatud isikuks § 27¹ mõistes. Täiendasime vastavalt ka eelnõu seletuskirja.</p>
		<p>LasteKS-iga. § 34(2) lg 2 p 7 sisaldab noorsootöös osemise andmeid. Siin tekib küsimus, kui pikalt tagasi peaks andmed olema kättesaadavad ja talletatud. P 9 puudutab noortemalevate osalejate andmeid ning on sama küsimus, kui kaua peaksid need andmed olema talletatud.</p>	<p>Selgitatud. Eelnõuga ei sätestata täiendavaid kohustusi andmete talletamiseks ja säilitamiseks sh noorsootöö või noortemalevas osalemise kohta. Lähtuda tuleb kehtivast regulatsioonist. Lapse abistamisel lastekaitsetöös on eelkõige olulised käesoleva hetke andmed noorsootöös osalemise kohta.</p>
		<p>§ 34 (4) ilmselt salvestatakse siis ka nõustamise kõned – lg 2 ütleb säilitamise aja ja koha, kuid ei selgu, kellele on sellele juurdepääs, kas helistaja teatajana või nõu küsijana on tuvastatav või anonüümne; milline õigus on tal tagasi võtta oma nõusolek kõne salvestuse kohta?</p>	<p>Selgitatud. Kõnede salvestamise eesmärgid on toodud viidatud sätte lõikes 1 ning lõikes 2 on täpsustatud, kellele salvestised väljastatakse (õiguskaitsesutused). Kõnesalvestise väljastamiseks peab olema õiguslik alus, see peab vastama kõne salvestamise eesmärgile ning kui helistajaks oli laps, siis tuleb lähtuda ka lapse huvidest (LasteKS § 21).</p>

			Kuivõrd kõnede salvestamine ei toimu nõusoleku alusel, vaid seaduse alusel ja automaatselt, siis ei saa helistaja selleks nõusolekut anda ega ka seda tagasi võtta.
14.	Eesti Ämmaemandate Ühing	Täname võimaluse eest olla kaasatud Lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu uuendamise tööprotsessis. Oleme eelnõuga tutvunud ning osalenud 02.02.24 toimunud virtuaalse ümarlaua kohtumisel. Küsimusi ega muudatusettepanekuid selle kohta ei ole.	Täname tagasiside eest.
15.	Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus	Oleme osalenud töögrupis ning tervitame muudatusi, mis kirjeldavad selgemalt võrgustikutöös laste heaolu tagamiseks vajaliku teabe vahetamise, täpsustab lastega töötavate inimeste hoolsuskohustuse ning on varajase märkamise ja tõhusa võrgustikutöö teenistuses.	Täname tagasiside ja tunnustuse eest.
16.	MTÜ Oma Pere	Eelnõuga kehtestatakse perepõhise asendushoolduse tugiteenuste sisu, korraldus ja rahastamise üldine struktuur. On väga tervitatav, et seni aastaid projektipõhisena toimunud tugiteenused jõuavad seadusesse ning riik näitab sellega kui oluline on kasuperede toetamine. Oleme nõus, et tugiteenuste osutamine ja nõuded teenusepakkujatele peavad olema põhjalikult läbi mõeldud ning pered peavad saama kvaliteetseid tugiteenuseid. Tulevane regulatsioon annab sotsiaalkaitseministrile volituse kehtestada määrusega perepõhise asendushoolduse tugiteenuste loetelu ja täpsemad nõuded. Määruse kavand on lisatud saadetud seletuskirjale (lisa 1) ning viidatakse sellele, et täpsed nõuded töötatakse välja käesoleva aasta jooksul koostöös praegu perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid osutavate	Täname tagasiside ja tähelepanekute eest. Kaasame kindlasti tänased teenuseosutajad rakendusaktide väljatöötamise protsessi. Määruse kavandi koostajad soovivad, et sõltumata tugigrupi olemusest, peavad nii koolitus kui kogemusnõustamisel põhinev kohtumine olema tõendus põhised ja teaduslikult usaldusväärsed ning läbiviidud selleks sobivat ettevalmistust omava spetsiaisti poolt.

		<p>organisatsioonidega. Oleme valmis panustama määruse väljatöötamisse.</p> <p>Juhime tähelepanu sellele, et määrusega kindlaks määratud tingimused ei tohiks tugiteenuste pakkumist liiga kitsendavalt reguleerida või sisaldada raskesti mõistetavaid nõudeid. Näiteks on määruse kavandis kirjas: „Tugigrupp on tõendus- või teaduspõhisel lähenemisel põhinev perede regulaarne kohtumine“. On oluline teha vahet tugigruppidel ja koolitustel ning võimaldada peredel saada osa mõlemast.</p> <p>Eelnõuga reguleeritakse perepõhise asendushoolduse tugiteenuste rahastamine riigieelarvest SKA kaudu ning lisaks antakse sotsiaalkaitseministrile volitus kehtestada määrusega tugiteenuste maht ja hinnad. Rahastamine toimub teenuseid õigustatud isiku ehk siis perepõhiselt. Vajab täpsemat läbimõtlemit, kuidas hakkab isikupõhine rahastussüsteem toimuma. Ühingute kanda on lisaks konkreetsete teenuste pakkumisele ka teavitustöö, administratiivkulud, koolitusruumi rendikulud jms. Seetõttu on oluline, et isikupõhine tasustamine sisaldab ka teenuste korraldamiseks vajalikke kulusid või on ühingute tegevuse rahastamisel määratletud ka baasrahastus.</p>	
17.	Eesti Perearstide Selts	<p>Eesti Perearstide Selts leiab, et antud eelnõus on vajalikud muudatused, mis kindlasti parandavad abivajavatele lastele abi osutamist, kuna selgem on infovahetus perearstikeskuse ja lastekaitsetöötajate vahel.</p> <p>Eesti Perearstide Seltsile teeb kõige rohkem muret, lause – <i>Info edastamiseks tehakse vormid</i> - aga kuidas infot täpselt</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud selgitustega loodavate vormide ja turvaliste andmevahetuslahenduste osas.</p> <p>Kaasame teatamise vormide väljatöötamisse ka Perearstide Seltsi esindajad, et arvestada võimalikult palju valdkonna vajadustega ning luua selgust</p>

		<p>edastatakse, see ei ole kirjas, loodetavasti saavad vormid olema turvaliselt digitaalsed ja kasutajasõbralikud.</p> <p>Seletuskirjas on nii kirjutatud: (lk 7, aga ka lk 6): Kuivõrd abivajavast lapsest teate saamisel on vaja kiiresti otsustada, kuidas juhtumiga edasi tegeleda (sh kas laps vajab kohest abi), peaks lastekaitsetöötajani jõudev info olema kohe piisavalt põhjalik ja võimaldama otsuse tegemise ilma täiendava päringuta. Päringu tegemine ja sellele vastuse ootamine võtab aega, mis võib edasi lükata lapsele vajaliku abi osutamist. Seega on mõistlik, et kui abivajavast lapsest annab teada seaduses nimetatud spetsialist, edastab ta kohe koos teatega ka talle teadaolevad asjaolud ja andmed, mis viitavad lapse abivajadusele ja ajendasid lastekaitset kaasama. Selleks töötatakse eelnõu jõustumise ajaks välja ja võetakse kasutusele <i>vorm (või valdkonnapõhised vormid)</i>, mis lihtsustab spetsialisti teatamiskohustuse täitmist ja tagab selle, et lastekaitsetöötajani jõuab lapse kohta võimalikult sisukas info, mille põhjal hinnata olukorra tõsidust ja kavandada edasisi tegevusi.</p>	<p>juba enne muudatuste jõustumist 2025. a jaanuaris.</p>
18.	Eesti Psühhiaatrite Selts	<p>Eesti Psühhiaatrite Selts on eelnõuga tutvunud ja nõus planeeritavate muudatustega.</p>	Täname tagasiside eest.
19.	Tallinna Lastekodu	<p>§-s 140 on perede tugiteenuste sihtgrupp selgelt väljatoodud kui on hooldus-, lapsendaja- ja eestkosteperede täiskasvanud pereliikmed juhul kui peres on laps.</p> <p>Täna pakutavas hankes „Tugiteenused perepõhise asendushoolduse pakkujatele 2024-2025 Sotsiaalkindlustusametile“ on sihtgrupiks lisaks hooldus-, lapsendaja- ja eestkosteperedele ka pered, kuhu veel last paigutatud ei ole või pered, kes ei ole veel hinnatud, kuid kellel on huvi saada hooldus- või lapsendajapereks:</p>	<p>Selgitatud. Täname kommentaaride eest. Täna osutatakse tugiteenuseid kehtiva regulatsioonita, mis võimaldab hankijal olla teenuste rahastamisel pisut paindlikum. Riigieelarvest rahastamist korraldatakse läbi tasu ülevõtmise kohustuse, mis eeldab õigustatud isikute täpsemat määratlust ja selle kontrollimise võimalust. Tugiteenuste</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Peretoe teenuse aeg - teenust osutatakse ühe aasta jooksul alates uue lapse perre tulekut. Teenusega võib alustada 1 kuu enne lapse perre tulekut. Kohanemiseks mõeldud peretoe teenust osutatakse igale hooldus-, eestkoste- või lapsendajaperele, kes seda soovib. • Mentorlust võib osutada kuni 2 korda ka perele, kes ei ole veel hinnatud, kuid kellel on huvi saada hooldus- või lapsendajapereks ja ka perele, kes on hinnatud, kuid vajab mentorlust enne lapse perre tulekut. • Psühholoogilist nõustamist või individuaalset supervisiooni võib osutada kuni 2 korda ka perele, kes ei ole veel hinnatud, kuid kellel on huvi saada hooldus- või lapsendajapereks. Ehk tänane tõlgendus, kus peretoeteenust, mentorlust, psühholoogilist nõustamist ning tugigruppides osalemist saavad ka potentsiaalsed kasupered või need, kes alles mõtlevad ja võrgustikuliikmed (tugigruppides), siis muudatuste jõustudes neile justkui enam teenust pakkuda ei saa. 	<p>saamise õigustatus laieneb küll kõikidele hooldus-, eestkoste- või lapsendajapere liikmetele, kuid eeldab juba kehtivat staatust. Teenuseosutaja teeb tulevikus päringu registrisse, et veenduda teenuse saamiseks pöördunud pere teenuste saamise õigustatuses. Hooldusperedele, kes on sobivaks hinnatud ja kantud STAR registrisse on võimalik osutada teatud teenuseid ka enne lapse perekonda tulekut.</p>
20.	MTÜ Igale Lapsele Pere	<p>MTÜ Igale Lapsele Pere, tegev perepõhise asendushoolduse arengutes ja tugiteenuste pakkumisel (nii vabatahtlikul ja heategevuslikul kui koostöös riigiga projektipõhisel alusel) aastast 2012, olles läbi vaadanud nii väljatöötamiskavatsuse kui seaduste eelnõud, samuti konsulteerinud kolleegide kogemusega, kus sarnased tugiteenuste mudelid on juba välja töötatud ja rakendatud nii Läti Vabariigis (seadusandluses aastast 2018) ja Tšehhi Vabariigis (seadusandluses aastast 2000), esitab omapoolsed kommentaarid lastekaitseseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule.</p> <p>Esitame kommentaarid eelnõu ja eelnõu seletuskirja ning rakendusaktide kavandite osadele, mis puudutavad perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid. SHS § 140³ Perepõhise</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Täname tähelepanu juhtimast.</p>

		<p>asendushoolduse tugiteenuste eesmärk, loetelu ja korraldus (1) Perepõhise asendushoolduse tugiteenused on hoolduspere, lapse eestkostja perekonna ja lapse lapsendaja perekonna täiskasvanud liikmetele osutatavad nõustamisteenused.</p> <p>Väljavõtte seletuskirjast: /.../ kuna perepõhise asendushoolduse tugiteenuste osutajad puutuvad oma töös kokku ka lastega, sealhulgas külastavad ka teatud teenuste osutajad peresid nende kodus ning võivad teatud juhtudel suhelda lastega ka ilma täiskasvanu juuresolekuta. Väljavõtte seletuskirjast: lk 31 ütleb: Tasu ülevõtmise kohustuse puhul rahastatakse kõiki teenuseid õigustatud isiku põhiselt (käesoleval juhul on õigustatud isikuks hoolduspere, lapse eestkostja perekond ja lapse lapsendaja perekonna täiskasvanud liikmed). Väljavõtte seletuskirjast: lk 37 ütleb: Asendushooldusele saabuvad lapsed on sageli traumakogemusega ja vajavad erilist hoolt, mille pakkumisel saavad tugiteenused kogu peret toetada. Kommentaar: 1) Seadusemuudatuse lõik ja seletuskiri ei lähe kokku. Kui teenused on ette nähtud ainult täiskasvanud liikmetele, siis ei saa ette näha, et teenuse osutaja suhtleb ka lastega. Eriti kui see toimub ilma täiskasvanu juuresolekuta, on tegemist eraldi teenusega (toetus, nõustamine, hindamine vms).</p> <p>2) Kui tugiteenused viitavad kogu pere toetamisele, siis peavad pakutavad teenused laienema vajadusel ka pere alaealistele liikmetele (nt bioloogilised lapsed), kelle toimetulek ja vaimne ning emotsionaalne tasakaal ja heaolu võib (ja kogemus näitab, et see ka juhtub) peredünaamika muutumisel saada puudutatud ja halvemal juhul kahjustatud.</p>	<p>Seletuskirja oli teenustele õigustatud isikute loetelus ekslikult määratletud lapse eestkostja perekond, lapsendajapere ja hoolduspere puhul aga perekonna täiskasvanud liikmed. Eelnõuga soovime anda õigustatuse ainult täiskasvanud pereliikmetele sh. lapse eestkostepere täiskasvanud liikmetele. Viisime seletuskirja parandused sisse.</p> <p>Selgitatud. Asendushoolduse perepõhised tugiteenused on eelkõige mõeldud last kasvatavatele isikutele. Sotsiaalkindlustusamet on perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid korraldanud ja rahastanud juba alates 2016. aastast ning nõustamisteenuseid on ka seni osutatud eelkõige täisealistele pereliikmetele. Täiskasvanutele</p>
--	--	---	---

		<p>3)Oleme veendumusel selle vajadusest ja teeme ettepaneku (toetudes ka teiste riikide kolleegide kogemusele, kus teenused on ette nähtud kogu sihtgrupi perekonna süsteemi jaoks), antud seaduseelnõu pikaajalist ja laiapõhist mõju silmas pidades muuta tugiteenuste eesmärgi sõnastust järgnevalt: (1) Perepõhise asendushoolduse tugiteenused on hoolduspere, lapse eestkostja perekonna ja lapse lapsendaja perekonnasüsteemile osutatavad nõustamisteenused. Teenuste vajaduse ja valiku erinevatele perekonna süsteemi osadele (näiteks bioloogilised lapsed) hindab teenuse osutaja meeskond (kuhu võib kuuluda ka KOV lastekaitsetöötaja) koos konkreetse perekonna peretoetajaga. Oluline on võimaldada peresüsteemi vajadustele vastavaid terapeutilisi teenuseid.</p> <p>SHS §45⁶ täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses: „(6) Hoolduspere peab pärast lapse perre asendushooldusele paigutamist kasutama käesoleva seaduse § 140³ lõike 3 alusel kehtestatud määruses nimetatud kohanemistoe teenust.“; Eelnõu § 4 punktiga 1 täiendatakse SHS § 45⁶ lõikega 6, milles sätestatakse hooldusperedele nõue valida endale sobiv</p>	<p>osutatavate teenuste kaudu avaldub mõju peresüsteemis ka lastele.</p> <p>Selgitatud. Täname ettepaneku eest. Eelnõu eesmärk on toetada tugiteenuste kaudu esmajärjekorras lapsi kasvatavaid isikuid, kelle kaudu avaldub positiivne mõju ka lastele. Teenuste saamiseks pöördub kasupere ise teenuseosutaja poole ehk esmajärjekorras hindab pere ise enda toetamise vajadused, välja arvatud kohustuslik kohanemistugi. Peretoe teenuse vajadus hinnatakse koostöös kohaliku omavalitsuse, teenuseosutajaga ning perega.</p> <p>Mitte arvestatud. Täname kommentaari ja ettepaneku eest. Nõustume, et kõikide kasuperede puhul põhjustab uue lapse tulemine perele olulisi muudatusi, siiski ei pea me täna võimalikuks laiendada kohanemistuge</p>
--	--	---	---

	<p>perepõhise asendushoolduse tugiteenuste osutaja, et lapse perekonda paigutamisel oleks tagatud kohanemistoe teenuse pakkumine. Senine praktika on näidanud, et iga uue lapse perekonda lisandumisel võib muutuda peres juba toimiv dünaamika ning kohe võivad tekkida küsimused, mis vajavad suuremat tuge või spetsiifilisemat asendushoolduse kogemust. Selleks, et pakkuda tuge peredele ja ka KOV-idele, osutatakse edaspidi kõigile hooldusperedele iga uue lapse perekonda saabumisel kohanemistoe teenust. Teenuse mahu sätestamisel lähtutakse SHS §140⁵ lõikes 2 sätestatud piirangust ja pere vajadustest. Kommentaar: 1) Senine praktika on näidanud, et kohanemisperioodil vajavad tuge kõik kasupered – hooldus-, eestkoste- ja lapsendajapered. Arvestades seda, et ka eestkoste liiguvad erinevatel põhjustel sageli lapsed, kes ei ole selle perekonnaga suguluses, peavad ka vähemalt neile olema tagatud kohanemisperioodil vajalik peretugi. 2) Teeme ettepaneku kohanemiseks mõeldud peretugi teha kohustuslikuks kõikidele kasuperedele. See loob paremad võimalused ja annab infot neile teenuste kasutamiseks ka edaspidi abivajaduse korral.</p> <p>§ 140⁴ Nõuded perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid vahetult osutavale isikule (1) Perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid vahetult osutav isik peab vastama järgmistele üldnõuetele: 1) tal on perepõhise asendushoolduse tugiteenuste osutamiseks vajalikud isikuomadused; 2) ta vastab lastekaitseaduse §-s 20 sätestatud nõuetele; 3) tal on vajalik erialane ettevalmistus nõustamisteenuste osutamiseks. (2) Täpsemad nõuded perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid vahetult osutavate isikute erialasele ettevalmistusele kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Kommentaar: 1) Arvestades, et asendushoolduse tugiteenused puutuvad vahetult kokku lapse elukaart ja toimetulekut otseselt ja pikaajaliselt</p>	<p>kohustuslikult kõikidele kasuperedele, sh eraõiguse kaudu reguleeritud lapsendamisele ja eestkoste seadmisele. Samuti tuleb arvestada, et suur hulk eestkosteperesid on siiski lapsele lähedased isikud ning kohustuslik pereellu sekkumine ei pruugi kõikidel juhtudel olla ei vajalik ega ka õigustatud. Siiski on kõigil peredel ligipääs teenusele ning võimalik seda saada kui pere ise või KOV sellise vajaduse tuvastab. Eelnõu rakendamisel peab edaspidi info tugiteenuste olemasolu kohta jõudma kõigi peredeni (hooldusperede ja eestkosteperedeni KOV-ilt ja lapsendajaperedeni SKA-lt).</p> <p>Arvestatud osaliselt. Täname ettepaneku eest. Eelnõuga kehtestatakse tugiteenuseid vahetult osutavatele isikutele üldnõuded. Üldnõuded ei saa olla liiga piiravad, sest riik ei saa sekkuda põhjendamatult isiku põhiõigusesse tegevusala, elukutse või töökoha vabasse valikusse. Täpsemad nõuded vahetult teenuseid osutavatele isikutele kehtestatakse rakendusaktiga. Kaasame lõplike rakendusaktide väljatöötamise kindlasti ka tänased</p>
--	---	--

		<p>mõjutava varase traumakogemuse mõju ja selle tagajärgedega, nii vahetus töös perekonnas lapsega ideaalis terapeutiliselt töötava vanema kui perekonna süsteemiga, siis on oluline kogemus ja tõenduspõhised teadmised töös traumakogemusega laste ja ka peredega. Tavateadmised psühholoogiast ja kognitiivsed lähenemised ainuüksi ei ole selles valdkonnas kvaliteeti ega tulemusi tagavad.</p> <p>2) Meie pikaajaline kogemus on näidanud traumateadlikkuse ja traumapädevate lähenemiste sügavat vajadust ja teeme ettepaneku lisada mainitud perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid vahetult osutava isiku üldnõuetele: 4) omab tõenduspõhist ettevalmistust ja pädevusi traumateadlikuks tööks laste ja peredega.</p> <p>Kommentaariid rakendusaktide kavandile: Määrus: Perepõhise asendushoolduse tugiteenuste loetelu, nõuded teenustele ja teenust vahetult osutavate isikute erialasele ettevalmistusele ning tugiteenuste maht ja maksumus § 2. Perepõhise asendushoolduse tugiteenused (1) Perepõhise asendushoolduse tugiteenused on: 1) kohanemistoe teenus; 2) peretoe teenus; 3) psühholoogilise nõustamise teenus; 4) mentorlus; 5) tugigrupp. Kommentaar: 1) Planeeritavatest teenustest on jäetud välja individuaalsupervisiooni teenus. Statistiliselt ei olnud 2023 teenustes individuaalsupervisiooni teenuse maht suur, aga võrreldes 2022 aastaga on vahe märgatav. See on tingitud suures osas ka sellest (nagu teistegi näitajate muutus 2022-2023, et MTÜ Igale Lapsele Pere kui üks mahukamaid tugiteenuste osutajaid ei osalenud 2023 tugiteenuste hankes, kuna hanke rahastuse korraldus ei võimaldanud katta teenuse osutamiseks vajalikke halduskulusid. Oleme veendumusel, et asendushoolduse teenust pakkuvate</p>	<p>teenuseosutajad, et arutleda ja jõuda järelduseni, kas teie poolt pakutud kitsendused on asjakohased ning põhjendatud.</p> <p>Selgitatud. Eelnõuga nähakse lisaks psühholoogilise nõustamise teenus ja mentorlus. Mõlemad nõustamisteenused on juba olemuselt individuaalsed, mille käigus on võimalik nõustatavat toetada ja jõustada. Teenuste täpsem sisu lepitakse kokku rakendusakti väljatöötamisel, kuhu kaasatakse ka tänased tugiteenuste osutajad.</p>
--	--	--	--

	<p>perede puhul on individuaalsupervisiooni teenus vajalik, sest aitab vanemaid ja peresid selles töös leida väljapääse ja lahendusi sageli keerukates peredünaamika ja emotsionaalsetes olukordades. 2) Teeme tungiva ettepaneku (kuna sellega tagame tugiteenuste parema kvaliteedi ja tõhususe): lisada perepõhiste asendushoolduse teenuste nimekirja individuaalne supervisioon, millega laiendame võimalusi pakkuda vastavalt pere vajadustele terapeutilisi teenuseid.</p> <p>Määruses: (4) Psühholoogilise nõustamise teenus on ühe või mitme pere täiskasvanud pereliikme toetamine käitumise, mõtlemise, emotsioonide ja vaimse tervisega seotud küsimustes, sealhulgas probleemide olemuse väljaselgitamine, pere ressurside leidmine, psühholoogiliseabi kavandamine ja vajadusel erialaspetsialistide konsultatsioonile suunamine või teraapia soovitamine. Kommentaar: 1) Taas on välja toodud, et teenus on võimaldatav ainult täiskasvanud pereliikmele, samal ajal kui alaealine pereliige (nt pere bioloogiline laps) võib vajada sarnaselt nõustamist, kui perega liitub(vad) asendushooldusele paigutatud laps(ed).</p> <p>2) Teeme tungiva ettepaneku (kuna sellega tagame tugiteenuste parema kvaliteedi ja tõhususe): Laiendada psühholoogilise nõustamise teenus ka peres kasvavatele alaealistele bioloogilistele lastele, kui nõustamise vajadus on seotud perre asendushooldusele paigutatud lapse(lastega).</p> <p>§ 3. Nõuded perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid vahetult osutavate isikute erialasele ettevalmistusele (4) Tugigrupi läbiviijal peab olema kõrgharidus ning vähemalt 1-aastane grupinõustamise või varasem tugigruppide läbiviimise kogemus. Kommentaar: 1) Tugigrupid on mõeldud nii</p>	<p>Mitte arvestatud. Täname ettepaneku eest. Nõustume, et kasuperes võivad tuge vajada ka lapsed, sh pere bioloogilised lapsed. Asendushoolduse tugiteenuste kaudu toetatakse individuaalteenuste pakkumisel täiskasvanud pereliikmeid, kuid sealäbi avaldub positiivne mõju ka lapsele. Arvestada tuleb, et tugiteenuste maht on piiratud ning asendushooldusel lapsed vajavad enamasti pikaajalist abi, mida juba täna pakutakse teiste süsteemide kaudu.</p> <p>Selgitatud. Täpsustatakse ja muudetakse vajadusel rakendusaktide väljatöötamise ajal.</p>
--	---	--

	<p>kogemuskohtumisteks, kui erinevate teemade käsitlemiseks. Meie kogemus aastast 2012, kui 2012 kuni tänaseni viime läbi ka rahastamata tugigruppe (kuna SKA rahastuse määr kvartalis ei kata kõiki gruppe, mida meie võrgustik on aastaid läbi viinud) – näitab, et kogemuste jagamise ja vahetamise tugigrupp on üks tõhusamaid viise kasuvanemate motivatsiooni hoidmisel ja üksteise toetamisel. Tugigrupi läbiviija kvaliteeti ei määra tema kõrgharidus vaid kogemus ja täiendav areng valdkonnas ja täiendusharidus. Tänasel päeval on Eestis veel põlvkond, eriti asendushoolduse valdkonnas, kellel ei ole alati kõrgharidust, kuid on valdkonnas korralik kogemus ja mahukas täiskasvanuhariduse ja täiendkoolituste pagas. Selle tingimusega planeeritud seadusemuudatuses (mis ei välista, et mõningate aastate möödudes selle saab sätestada), jätame kõrvale võimaluse kasutada mõningaid väga häid spetsialiste, kellel elu lõikes ei ole olnud võimalust omandada kõrgharidust, kuid omavad hulgaliselt kvaliteetset kogemust ja täiendkoolitusi. Eriti puudutab see Ida-Virumaad ja Eesti venekeelset elanikkonda. Arvestades selle piirkonna ja kultuuritaustaga inimeste ja perede eristaatust (just riikliku julgeoleku ja sotsiaalse heaolu võtmes), palume seaduste muutmisel teatud üleminekuaastateks veel seda sätet mitte rakendada. 2) Teeme ettepaneku muuta määruse § 3 (4) järgnevalt: Tugigrupi läbiviijal peab olema kas kõrgharidus või perepõhise asendushoolduse valdkonnas töötamise vähemalt viie aastane kogemus ja valdkonna täiendkoolitused ning vähemalt 1-aastane grupinõustamise või varasem tugigruppide läbiviimise kogemus.</p> <p>Rahastusest: Väljavõtte seletuskirjast: Paragrahvis 140⁵ sätestatakse perepõhise asendushoolduse tugiteenuste rahastamine. Lõike 1 kohaselt rahastatakse perepõhise asendushoolduse tugiteenuseid riigieelarvest SKA kaudu ning</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Kaasame tänased tugiteenuste osutajad rakendusaktide väljatöötamisse. Hinnastamisel</p>
--	---	---

	<p>lõikega 2 antakse sotsiaalkaitseministrile volitus kehtestada määrusega tugiteenuste maht ja hinnad, sest mõlemad ühikud võivad ajas muutuda. Tugiteenuste hinnad ja maht on mõistlik sätestada määruse tasandil, et võimaldada vajaduse korral suuremat paindlikkust nende muutmisel. Määruste esialgsed kavandid on esitatud käesoleva seletuskirja lisan. Kommentaar: Tugiteenuste planeeritavate hindade ja mahu osas ei ole seletuskirja lisanid lisatud.</p> <p>Väljavõtte seletuskirjast: /.../ see tähendab, et teenuste eest tasutakse tarbitud teenuste alusel vastavalt etteantud maksumusele ja mahtudele. Kui teenuse osutamisega kaasneb ka täiendavaid kulusi (nt administratiivkulud vm), arvestatakse need isikupõhiselt osutatava teenuse hinna sisse. Kommentaar: 1) Mõistame, et määruse tasandil saab olla paindlik rahastuse tingimuste määramisel, aga kuna rahastusmudelit veel ei ole tegelikele potentsiaalsetele teenuse osutajatele avalikustatud, siis teeme ettepaneku koostada rahastusmudel tihedas koostöös organisatsioonidega, mitme koostöökohtumise raames, kus saavad hääle ja kaasa rääkida need, kes tegelikult pärast peavad teenust osutama ja selle kvaliteeti tagama. ESF rahastatud hangete jooksul on kujunenud tugiorganisatsioonidel nägemus ja arusaamine, millised rahastuse tingimused on teenuse arengut ja kvaliteeti toetavad, millised aga väga frustrerivad ja pigem motivatsiooni selles valdkonnas töötamiseks hävitavad. Palume kaasata tegeliku töö tegijaid avatult ja nende vajadusi mõistvalt sellesse protsessi. 2) Konsulterides toimivate mudelitega väliskolleeegidega, on selgunud, et tugiteenuste rahastusel on võimalik taotleda ka rahastuse avansilisi makseid, mis toetavad teenuste sujuvat pakkumist. 3) Teenuse osutamisega kaasnevad alati täiendavad kulusid, seega haldus-, admin-, transpordikulud peavad olema</p>	<p>arvestatakse kindlasti administratiiv-ja transpordikuludega. Ei arvesta ettepanekuga anda perepõhise asendushoolduse tugiteenuste pakkumise õigus ainult mittetulundusühingutele ja välistada teiste juriidiliste isikute poolt teenuse pakkumine. Lähtudes asjaolust, et kõikidele tugiteenustele kehtestatakse mahupiirangud ning fikseeritud hind, ei ole ettepanek juurdepääsu piiramise kohta põhjendatud ning piiraks konkurentsi teket. Viimane on vajalik kvaliteetsete teenuste tagamiseks.</p>
--	---	---

		<p>vastavaid hinna- jm kulude tasemeid arvestavad. 4) Kuna tugioorganisatsioonidelt eeldatakse juba enne lepingu sõlmimist pädeva ja nõuetele vastava personali olemasolu, samuti peaks olemas olema ruumiline võimekus ja toimivad koostöövõrgustikud, siis on oluline see, et rahastus katab mõistlikult kulusid. 5) Tugioorganisatsioonid peavad olema MTÜd – kohalike omavalitsuste allasutused ei tohi saada võimalust osaleda tugiteenuste pakkumisel riigi rahastuse alusel – sest see ei taga võrdseid võimalusi ja kvaliteeti tõstva konkurentsi teket. KOV allasutustel on olemas nende haldust tagav eelarve, samuti personal, kelle töötasu tuleb muudest allikatest ja tugiteenuste haldamine on ainult sageli lisaülesanne, samal ajal kui MTÜst tugiteenuse organisatsioon peab määrama eraldi töötaja(d) teenuste ja aruandluse haldamiseks. Ilmselt läheb see vastuollu ka EL seadustega võrse konkurentsivõimaluse loomiseks. Kui KOV allasutus soovib sama teenust pakkuda, siis peab see tulema KOV'i teenusena KOV rahastusest.</p>	
	<p>MTÜ Eesti Laste ja Noorte Hoolekandeasutuste Ühendus</p>	<p>Oleme seisukohal, et tegemist on oluliste muudatustega seadusandluses. Näeme, et tehtavad muudatused on vajalikud ja põhjendatud. Meie ühingu liikmetel lisaküsimusi ega ettepanekuid selles osas ei tekkinud.</p>	<p>Täname tunnustuse ja tagasiside eest.</p>
	<p>Eesti Puuetega Inimeste Koda</p>	<p>Eesti Puuetega Inimeste Koda tunnustab plaanitavat muudatust, millega väheneb erivajadusega last või lapsi kasvatavatele peredele halduskoormus, st varajast sekkumist vajavate laste puhul saab KOV andmevahetuse kaudu lapsele ja perele tuge pakkuda (eelnõu § 1 punkt 10). Kuigi hetkel on nende seisundite hulka loetud ainult teatud diagnoosidega lapsed, toetame mõtet, et tulevikus laieneks andmevahetus ka teistele diagnoosigruppidele. Andmevahetusest veel olulisem on see, et</p>	

		<p>kohalikud omavalitsused pakukasid ka päriselt peredele toetavaid teenuseid, nt sotsiaaltransport, tugiisikuteenus, lapsehoiuteenus jne, ja et riigi poolt oleks tagatud järelevalve, et kohalikud omavalitsused neid teenuseid ka piisavas mahus osutaksid.</p> <p>Järgnev ettepanek ei puuduta konkreetset seaduse eelnõu täiendamist, kuid seoses eelnõuga tehtava muudatusega, millega lastekaitsetöötajate täiendkoolituste korraldamine antakse üle Sotsiaalministeeriumilt Sotsiaalkindlustusametile, teeme ettepaneku koolituspakettide koostamisel keskenduda ka järjepidevatele koolitustele, mis annavad edasi lastekaitsetöötajatele vajalike väärtuseid (inimõigusi ja inimväärikust austav, võimestav, kaasav jne), et lastekaitsetöötajate väärtusbaas ja tase oleks üle Eesti ühetaoline ja minimaalselt iga-aastaselt ajakohastatud.</p>	<p>Täname ettepaneku eest, mille anname edasi Sotsiaalkindlustusametile arvesse võtmiseks täienduskoolituste korraldamisel.</p>
	<p>Eesti Õdede Liit</p>	<p>Eesti Õdede Liit kiidab heaks seaduseelnõu mille eesmärk on parandada lastekaitseüsteemi pakutavat abi vajavate laste märkamist, nende abini jõudmist ja abistamist, täpsustada lastekaitsetöök vajaliku andmevahetuse aluseid ja korda ning pakkuda riigipoolset stabiilset tuge hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperedele.</p> <p>Peame väga oluliseks kohustust teavitada abivajavast lapsest erinevate spetsialistide märkamise kaudu, mis omakorda aitab kaasa kiiremini jõuda lapsel vajaliku abini. Samuti peame oluliseks reguleerida isikuandmete töötlemist selles valdkonnas. Oleme nõus, et läbi terviseinfosüsteemi on võimalik märgata ja soodustada info liikumist ning seeläbi kiirendada sekkumist vajava seisundi varajasemat märkamist.</p> <p>Kuna esialgu jääb teatamiskohustuse täitmist tagama spetsialisti ametieetika ja professionaalne vastutus, siis loodame, et</p>	<p>Täname tagasiside eest.</p>

	<p>edaspidised seadusemuudatused millega täpsustatakse lasteasutuste kohustusi toetada lapse õiguste ja kohustuste tagamist, täienevad asjakohaste tegevusjuhiste ja protsesside kehtestamisega, aidates kaasa lapse huve kahjustavate juhtumite ärahoidmist ja nende lahendamist ning valdkondliku järelevalve tugevdamist lasteasutuste üle. Hetkel jäävad meie jaoks veidi selgusetuks, millised on täpselt asjassepuutuvad olulised ja vajalikud andmed ning abistava vahendina riiklikult väljatöötatud vormid ja juhendid. Nõustume, et täna kehtiv regulatsioon on vananenud ja vajab uuendamist.</p>	<p>Selgitatud. Mõistame välja toodud ebaselgust, sest teavitamise vormid on veel välja töötamisel. Kaasame sellesse töösse ka Õdede Liidu esindajad, et arvestada võimalikult palju valdkonna vajadustega ning luua selgust juba enne muudatuste jõustumist 2025. a jaanuaris.</p>
--	--	---